

יב (ג) בשר ערלתו. יש לפארש צאחד מאנני פנים, הא' צשר הוא כנוי לזאתו צצר, כמו צז
צשרו, החמים צשרו, וערלה הוא שם לעור המכסה את העצמה, והיה ראוי להסמיך
ערלה לצצר ולומר ערלת צשר, כמו ונמלתם ערלת לצצכם, והצ' צשר הוא עור החופה את
הגיד, כי העור נקרא צשר, כמו דצקה עזמי לצצרי שטעמו לרד"ק דצקה עזמי לעורי, והיה
טעם צשר ערלתו, צשרו הערל. והצדל שצין הפירושים האלה הוא, אם ניתנה פריעת מילה
לא"ה אם לא, והענין מוצא יוחס' ס"פ לך לך: (ד) לא חגע. אזכרה לאוכל (רש"י יצמות ע"ה),
ואתרו שם ואפקי' לאכילה צלשון נגיעה לומר נגיעה כאכילה, כי כל האסור לאכילה אסור ליגע,
אלא דאכילת קדש ותרומה איכא נטילת נשמה, כרת או מיתה, אבל צנגיעה ליכא נטילת נשמה
(ולשון הגר"א אפקי' רחמנא לאכילה צלשון נגיעה לחייב ל"ת על נגיעה), ועיזול יוס אסור צנגיעת
תרומה שהרי הוא פוסל את התרומה צנגיעתו, כמוצא צפ' צתרא דרה, וצמנה דוכתי, וצצצת
(י"ד צי) מוצא דעזול יוס דאורייתא הוא, והא דכללו ענין אכילה צלשון נגיעה לא יקשה לן
כ"כ, כי צהרצם מקומות אין המוכן צנגיעה קרצת ומגיעת עמם צעמם לצד, אבל יורה גם על
המעשה הנמשך ממנה, כמו הטוגע צאים הוה וצאשתו, שאין הכוונה צוה רק על ההפסק והחזק
המחילד מן הנגיעה, כנה יורה כחן נגיעה על מעשה האכילה הנמשך מנגיעה הכולל, ועי' צצחים
ל"ג צ, ההוא דצכל קדש לא חגע צתרומה הוא דכתיב, ופרש"י דלמכות ספאל דקרא עד מלאת
ימי טהרה, שיעריצ שטטה שהיא טבולת יוס ארוך שטובלת צצציעי ללידתה, וכל ימי טוהר שלה
הרי היא כטבולת יוס, וציוס מ"א מציאה קרצנה, ומדכתיב לא חגע עד מלאת, אבל משמלאו
ימי חגע ואפי' מחוסרת כפרה? ע"כ צתרומה כתיב, דלענין קדש עד שצציא כפרתה. וכן כתב
החוס' צמכות י"ד צי ד"ה ההוא, וכתב הרצ צמטנה למוך (פי"א מוטומתא לרעת ה"צ) דע"כ קרא
דעד מלאת לא קאי למצי דסמיך ליה, דהא כתיב ואל המקדש לא תצא עד מלאת, ומחוסר
כפורים אסור מה"ת צציאת מקדש, וא"כ ע"כ האי קרא דעד מלאת מילתא צצפי נפשיה הוא,
ומודעם לאכילת תרומה, ללמדנו דאף על גב דצד כפרה הוא סגי ליה צהערצ שמש, ואליצא דכ"ע
קרא דעד מלאת הוא מקרא יחיה ולא מחוקמי כ"א צאכילת תרומה, ואף על גב דרישא לא
מייירי צאכילת תרומה, כיון דע"כ לא קאי למצי דסמיך ליה דהיינו ואל המקדש לא תצא, ושצקי'
לקרא דליאו דמיק ומוקי אפסטיה, עכ"ל, וצאמת אין לורך לאפסוקי ליה לקרא צצכיגא חריפא,
זה כי אף שצכל המוקיעות לא נקרא קדש קדשים אלא צמוקס הארון לפנים מן הפסוכת כו"ס
והצדילה הפרכת לכס צין הקדש וצין קדש הקדשים ואין נכנס לשם רק כה"ג ציה"כ. ואין מוקס
שם לאכילה ושחיה, מכל מוקס אמר קרא (קרא י"ח ז) צקדש הקדשים תאכלנו דע"כ קדש
הקדשים פי' צעורה, ונקראת העזרה צשם קדש הקדשים צערך מלך הנמשכן (ע"ס רש"י ורא"ס

שם הספרי (וצרתי), איך ימנע דקדא דילן קדא מקדש לעזרת נשים, ועל זה אמר ואל המקדש לא תבא עד מלאת, ה' אחר מלאת מותר לבוא לעזרת נשים, כמבואר פ"ח דכלים מ"ח דמספר כסורים חסור לבוא לעזרת ישראל חזל לעזרת נשים מותר, ע"פ צ"מ. והנה צמחת י"ד פלגי ר"י ור"ל, לר"י קדא דבכל קדש לא תבא חתי' לאזרה לתרומה, שהטמא לא יגע בתרומה, ולר"ל ה' אזהרה לטמא שלא יאכל קדש, ור"י אזהרה לטמא שלא יאכל קדש נפק ליה מקדא, והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו ונכרתה (ו' ז' כ') וכתוב (מקח י"ט יג) צדא אל המקדש טמא, טמא יהיה עוד טומאתו זו, מה להלן פנש וזהו חף כאל. [וקדא בקדשים לא יאכל (אמור כ"ז ד') לר' יוחנן צמורע מוסגר וצו צבל שתי רחיות (יבמות ע"ד ח').], הכנענים העתיק כר"ל (צ"ח לפסח"ט הי"ד) משום דתני' כוותיה דר"ל, כותש הכינו, וכיכ הריבציל (צמידותיו, שם למכות) הילכתא כוותיה דר"ל משום דתניא כוותיה דלא חיתמר ר"י ור"ל הלכה כר"י חלה היכא דליכא מתנית' דמוסייע לר"ל וליכא מתנית' כר"י, ע"כ. ולבאורה יראה דיש כח לדניא צהר פלוגתא, דלר"ל דיליף לאזרה טמא שלא יאכל קדש, מצביל קדש לא תבא, מייב חף בשאכלו שלא כדרך הנחתו, דומי' דכלאי כרס שלוקין עליו חף שלא כדרך הגשתו משום דלא תני ציה אכילה (בנפסחים כ"ד ז') ולר"י לאזרתו מקדא דהנפש אשר תאכל, אינו מייב חלה דך הנחתו, כיון דקדא דיליף מניה האזרה לשון אכילה כתיב ציה, וירוח לן ציה לייבש קופת סרס צמחת אר"י (ס' ע"ו) צמחיתו דטמא שאכל חלב והוא מותר מן המוקדשין ציהרם, שכתב רמ"י (שבוטות כ"ד ז') דמוקדשין ה' חסור כולל חצער ועור, והקשה עליו חמאי לא שציב חסור מוקדשין לחסור מוסף משום שנאמר שלא כדרך אכילה, והוא חלים טפי מחסור כולל, ואשם מעילות דחייב דמוקדשין הוא חף בשלא כדרך אכילה, כיון דלא תני חלים צבופים, יע"ש. ואי חמרינן לר"י לאזרה טמא מלאכול קדש אינו מייב חלה צדך אכילה, וסוגי' דשבוטות חליצא דר"י חלה, כדאמר רבא למאן דחית ליה חסור כולל, והוא ר"י דהסם, חס כן חו ליכא למימר טעמא דחל עליו חסור מוקדשין מדחייב צאשם מעילות חף שלא כדרך אכילה, כיון דכרעב דחקש' חלים עליו חרי חיוצין צדחא מתחא, חיוצ חטאת משום טמא שאכל קדש, וחיוצ חסם דמועל דמוקדשין, ולי ימנע דחל חל עליו מדחייב ציה שלא כדרך אכילה, חס כן חמאי ליה חירך חסור' דפטור ציה שלא כדרך אכילה, ובין דמוקדשין ענאם הג' חרי חיוצ' סתרי אהדי, לא נוכל למחשבה לאשם מעילות דמוקדשין לחסור מוסף מוטעם חיוצ' דשלא כדרך אכילה, ובאמת גם צלח"ה נראה שאין מקום לקושינו, דהך מתני' דיש חובל אכילה חסח, חזלא חליצא דר"י נמי, כדאמר תלמודא (כריתות י"ד) ימנע חית ליה לר"י חסור חל חסור, ולר"י נראה דמחייב צכל חסורין שצחורה חף שלא כדרך אכילה, מדפליג אר"ש דקוצר לא תאכלו כל צבלה לגר, צבלה שחיה רחיה לגר, חניה קרויה צבלה, והוא קוצר דקרויה צבלה, וכל חובל שצחורה ונצחש וצבל מחילות חסם ה' שלא כדרך אכילה (ע"י רמב"ם צ"י"ד מנאכלות חסורות הי"י ח'א) ח"כ לר"י חף צשאניה רחיה לגר, כגון דחישנא ונכרתה חייב (דמוק' לקדא צכרחה מעיקרא, ע"ז ס"ח ח') לפי"ז חו לא נוכל לומר דחיסורי' דאשם מעילות ה' מוסף מדחייב עלי חף שלא כדרך אכילה, דלר"י גם חחלב ויותר חייב צשלא דך אכילתו, וציה נסתלקה גם תמיהתו שם, חמאי לא קאמר תלמודא חסם, דיהכ"פ ה' חסור מוסף מדמחייב ציה חף שלא כדרך אכילה, כיון דלר"י דמתני' כוותיה חזלה, גם צחינך חית צהו חך חיוצא, ואין כאן חסור מוסף: (ה) ושמהא שבעים בנדרתה, לפי שיש מקום ספק צפתרון מלת צבעים שהוא מקוצץ על לשון סמים, ושרשו צבע שהוא שם המוספר ונמנו נגזר שם דבר צבוע, וידענו כי משקלי השמות משוים אין קץ להם, (כתי"ש הכחצ"ע צלחות צשער השמות) גם הצאים על משקל השניות חנים שוורים תמונתם כי מן רגל צבך מלאנו רגלים צככים, ומן קק מלאנו קרנים גם קרנים, ומן דך דרכים, והאומר כי חלה שחוח דחשונה שלהם צצ"ח יולאים ממשקל פעל' עליו להציא רחיה, לכן צבעים יתכן שהוא יולא משם דבר צבוע ויהיה טעמו שני שבוטות כמו יומים שני ימים, שנתים שתי שנים, גם יתכן שהוא יולא משם המוספר צצ"ע וזו יהיה טעמו שצעה כפלים כלומר על חד שצעה, ורדן כל שמות המוספר המקוצצים על משקל השניות שהם מורים כל כך כפלים כמנין המוספר שהוא, כמו חרצעמים על חד חרצעה, שצעתים על חד שצעה, ולפ"ז יהיה פירות וטמאה שצעים כנדחה על חד שצע כנדחה והיינו שצעה שבוטות, וכנגד שאמר הכתוב ציולדת זכר וטמאה שצעת ימים, חמר ציולדת נקבה שחטמא על חד שצעה כנדחה, ויש חתחלל לפסח כן צעור המוספר שכתב צבעים חסר וי"ו לרמו שהוא נגזר מן שצע חף על פי שהוא על דך זרות קלת וחליטו עוד מן שצוע, והנה לן מקדא והנה לן מוסרות, חסר ששאלו התלמודים חסר כי יהודה צן רשען חקדא חרי שצעים, יכול חסא יולדת נקבה טמאה שצעים חמר לכן חייא ויסייר וכו', שאלה היתה למאן

למאן דפוצר ים אם למסרת ויכולי לקרות שבעים דהא לא כתיב שבעים מלא ויין לכן ים לו לסלג. הסמלה כרי סיכול המקרא לשלח, וליד שבעים חלל שבעה שבעות, ואהי מסרת לספוי ואהי מקרא לנצרי, דהנחת שאלמו דיל (זכמים ליי) והיתה תפוצת ר"י ז"ר סימל וסימל וי"י ולאחר שילאו מכר חולי ילמדו החלמיים ומתפוצחו זאת שגם הוא פוצר ים אם למסרת לכן ילא מחזיר חמיהן ואחר לכן אי אחס זקוקים לכן, שבעים קרינן וים אם למקרא ואין לנו ללחח מעיקר פשוטו של מקרא צעור חסרון ויין ההמשך שהרי שבעים קרינן צעוריק והוא מורה על חת וי"י חק על פי שמיננה נכחצת, לכן התיבה יולאה מן שבעה שם דבר והוא שנים שבעות כמשמעו (רו"ה). פי' סנהדרין דף ז' : (ו) בן שנתו. חוד שנתו קרינן בן שנה, מנן שמונת ימים והלחה עד מלחח לו שנה חמימה מיום ליום מעת לעת ומעשה לשעה, ששם טולד צניסן צייד צמ' שעות, ושחמו לשנה הלאה צי"ד צניסן צמ' שעות, חסור לחזק דמו צעמייט שכבר עברה שנתו, כי לרין שיהיה בן שנה גם בשעת זריקה (ת"כ חזמים ל"ט), והמתכנס בן שנה (אייניאסריג) נותן מקום לטעות, דמשמעו ככלות לו שנה חמימה דוקא ולא חוד שנה, וים למתגו (אייניאסריג, אים ערסטען יאהרע) :

יג (ב) ספחת. שם ספס הונח לרש"ע על דנקות הטפל עם העיקר וצאופן שהטפל פסות וגרוע מן העיקר במעלה ובמדדגה, וזה חסר (ש"ח צי) ספחתי נא אל אחת ההכנות, חין ר"ל שיעצנו שיה לו רק שיהיה נכסח וטפל אל אחת ההכנות להרויח עכ"פ פת לסם, ונלוח הגר עליהם ונקפחו על צית יעקב (ישעיה י"י) פי' שבעה שיטובו ישראל אל אדמתם יתלוה הגר עמם בצורה שיהיה חסור כחוס, ולא חלל כוונתם אל הפועל כי לא יהיו רק נכסחים כי יתחלשם ישראל כמנצח צפוק שחמרי, וכן חסר חסר יספחו (איזו ל"י) ששם פסותי המעמד כ"כ עד שאפי' אל החסר והקוץ שנת לסם, ומה שם ספחתי, חת ספית קיידך לא תקלך, והיה תפוצה הפולה שגם שנים מן הקליר של פנה מעברה שהיה דבוק עם קליר הפצר וטפל לו, ומה שם ספחת ויהי מין לצנונית כספיא כסיד ההיכל ים לה יחוס דנקות עם לזון הצהרת חלל גרוע מונה, וכשהיה לצנה כקרוס צילה ים לה דנקות עם לצניות השלח חלל גרוע מונה כמכר במלמד (שבעות ר'), ומה הענין ג"כ שם ומספחת מפיימי טהרה של מטרע (כדלקמן ו') וטהרו הכהן ומספחת הוא, ואם שמה חפשה המספחת צעור, ומספחת מענין ספית כלומר שאין הגע האחת נגע צפ"ע רק הוא כמו ספית לחיה חולי פנימי שיהיה צמנע, וכעין שחזקן לפעמים צחולי הקדחת וכדומה לו שילטרע האדם חסר התרשאו מחליו, והספית שהיה ספית של חולי חסר הוא כשלינו פסה חלל כשחול פסה שוב חיו ספית רק נגע חדש צפ"ע ועמלו הכהן, זה ההפך צין ספחת למספחת, שהספחת מין נגע של מראה לצנה חלושה הטפלה למראה לצנה חזקה כמנצח לעיל, ומספחת מין נגע הטפלה לחיה חולי שאינו מיי (נאכעוואכס), או ים לומר ששם ומספחת כפשוטו מלשון נכסח ור"ל נגע הנכספת על האדם ומחזק ואיזה צחה מנפוח מצננים, שהנגע מונע צח מצננים ומתגלה על פור הצבר צחון, והנגע המקרי צח רק מנחזק ע"י איזה מקרה כעין שיקרה לפעמים כשיצבור חלם על מקום הטופת צד"מ שתתדבק איזה מין לרעת חת נקרא (לפאללינגער אויפזאצן) והוא סהר, אך כשהוא פוסה מורה זה שאינו נגע מקריית רק נגע אחתית הלאה מנפוח ומהל: בהרת. שם צהר הנחתו לרש"ע על הארת הגשם מתחת גשם ספירי כשיש כחן דבר יהיה מליזה מראה שיהי' הגשם ספירי מוכה עליו והדבר המוכה נראה מתוכו, התגלות הזאת שהדבר המוכה נראה מתחת הגשם הספירי נקרא צהיר (דורכטיינענד) כמו צהיר הוא צמחקים (איזו ל"י) והוא חור השמש הנראה מתוך העננים הספיריים, והוא ענין שם צהרת מייני הנגעים כמו צהרת לצנה, צהרת כהות לצנות, דהיינו שיש שם שמש בגוף הצהר ומראה לצנה ציחת ומראה מתוכו כי העור הוא צעלמו ספירי כידוע, חת נקרא צהרת (דורכטיין) וזה ענין הסיון שנתן צהרת, ומראה הנגע עמוק מעור צהר סלריך שיהיה לצנונית הנגע עמוק מן העור כמראה חמה עמוקה מן הכל חת אי אפשר מצלי שיהיה הנגע דבוק בצצר עלמו לא צעור רק העור מוכה עליו והנגע נראה מתוכו, ולפי"ז חין נכון מה שיחרגנו שם צהרת (פלעקקען) כי ראוי שיחורגם (דורכטיינענד) והענין אחד: (ג) ושער בגע. מיעוט שער שנים (רש"י מרבותיו) הראים חמה ואחר מנ"ל לרז"ל ששם שער מורה על רצוי שערות עד שאלמו מיעוט שער שנים ולמה לא יהיה שם המין יורה על רבים ועל יחיד כמשפט כל שמות המין כמו ויהי לי שור וממור מורה על רבים, ונפל שמה שור או ממור, מורה על יחיד ור', ער"ל. ואחר רו"ה שזה איננה קושיא כלל למדקדק לשון עברי כי הפרט גדול ים צין שמות המייניים וצין שמות הקצור, כי שמות המיינים הונחו על הדברים מלד לורחם, והלחה אחת צמין טריו וכלל איש מליטיו, ולכן יתכן להפיל השם על הכלל ועל כל פרט מפרטיו, לא כן שמות הקיצור שיעקר הנחתם על דבר אחד המקובץ מליטיו רבים, לכן הם יורו על רצוי של אחדים מלד הרצוי

הרצוי לא נולד היותם אחדים רבים, ומזה המין הוא שם דבר שער שהונח על רצוי של שערות (דאם האחר) לא על חוט שערם אחת כי היחיד שלו הוא שערם כמו קולע אל השערה ולא יחטיא (שופטים כ'), ע"ס: (ג) ושער בנגע הפך לבן, צמח הגר"א אמרו (נלקיטים שנסוף ספר שנות חז"ל) להוכיח דקרא מיידי דמתחלה היה השער שחור צבגע ואחר כך הפכו הנגע להיות לבן, דאין לומר דמלת הפך קאי אשער, שהשיער הפך את עצמו, דאם כן היה לו לומר הפכו לשון רבים, דמיעוט שער שנים, ולא אלאמין כי מפי רצוי הגדול ילאו דברים אלו, דמה יענה על ושערה לא הפך לבן דצמקרא שח"ז, דע"כ לשון הפך על השיער, דאי על הצהרת היה לו לומר הפכה לשון נקבה, וכן צמקרא כ"ה והנה נהפך שער לבן, דודאי קאי על השער, מכל מקום לא אמר נהפכו לשון רבים, וצמקרא ל"ז ושער שחור נאח צו, אף דשני שערות שחורות צעין כדאיתא צמ"כ מוצא צמ"כ פ"י מנגעים מ"ג, מכל מקום אמר נאח צמקרא יחיד: (ד) ועמק אין מראה מן העור, לשון רש"י לא ידעתי פירושו, כי הוקשה אליו, כיון שהיא צהרת לבנה אי אפשר לו שלא יהיה מראה עמוק כמראה חמה עמוקה מן הלל, והרמב"ן חלק עליו צמח שאמר כל מראה לבן עמוק הוא, שהרי אמרו אין שאת אלא לשון גבוהה, והשאת לבנה היא כדכתיב שאת לבנה היא, ואמרו שאת כלומר לבן שני"ה לה כקרום צילה, והנה היא לבנה הרבה ורחוי שחיה עמוקה ולמה יקראוה גבוהה, וצמ"כ אמרו מה לשון שאת מוגבהה כמראה הלל שגבוהה ממראה החמה (כענין הראות צבצים שהם נראים כמו גבוהים צבצים) ואם כל מראה לבן עמוק הוא הדבר צמקרא, (ויחיד דברי הרמב"ן צה קאים אחד וכבר עמד עליהם הראש"י) וכו"ל דקרא צמקרא לזון המזהיר כאור החמה, וכן השלג שהוא עז בלזון, והוא צהרת לבנה עזה מאל, צה נאמר ומראה עמוק מן העור, אבל מראה קיד הסיכל שהיא תולדת הצהרת אף שהוא ממין לזון המזהיר לעין אינו עז בשלג רק קרוב אליו, ע"ז אמר כאן אין מראה עמוק, וכן יצ"ע חרגם ומראה הנגע עמוק וחזיו דנעמשה עמיק למחזור כתלגא, ובאן צעמוק אין מראה חרגם לבנה מיוחצח כס"דא: והסגיר, יסגירנו צבית אחד (רש"י), והעור כתב צמח אציו הראש"י לא מלינו צכל מוסכת נגעים ש"סגירנו צבית, וגם הפסוק אומר והסגיר הנגע דנעמשה מקום הנגע מדלל קאמר הנגע, ופי' הוא שלר"ך לעשות רושם סביבת הנגע לראות אם פשה, כדמזין צבגי הראש שמוצא צקרא שמוגלת כל סביביו ומניח שתי שערות סביב לו לראות אם יפשה, ה"ה צמאר נגעים והיינו הסגר דקרא, וי"ל שאין דעת רש"י ש"סגירנו הכהן צבית וינעל הדלת אחרי, מדלל הוצרכ נעילה, כצופטים (ג) כ"ג) ויסגור דלתות ונעל, ועוד דמוצא פ"ג דנגעים דמוצא לנזרע לכנס לציבכ, וגם צמקרא צבית המנוגע אינו מוכרח ש"סגירנו להסגירו צבצילת דלת (עיין משנה למלך פ"ג מעומצח לרעת ה"ה), אבל הסגירה צבית אחד הוא סתימת דלת הצית, ש"סב צו דדר ולא תהיינה דלתות ציתו פתוחות לכל עובר ושב כדרך כל פתחי הבתים, והנה צמרים לא היו לריכים לראות אם פשה, וכתיב והסגר מרים, גם יש לדקדק לפירוש הראש"י, למה דאמר"י אם מת הכהן שראוהו מחלה אין כהן אחר הרוואה אותו יכול לעמא צפסיון לפי שאינו יודע אם פשה אם לא פשה (עצמותים פ"ט מטי"ל ה"ד) הא השני יכול לראות צרושם שפשה הכהן הראשון, ולידע ממנו אם פשה; גם צמה ששנינו פ"ט מנגעים, כל ספק נגעים עד שלא חזק לטומאה טויר, כגון שנים שהוסגרו זה על הצהרת כגרים וזה על כקלע וצמקרא השצו צה וצזה כקלע ואין ידוע צאיוז מן פשה; לרעת הראש"י לריכים אנו לדחוק ולומר שמוחק נעשה"ם רשימות הסיקרא שהסגיר צהם נגעים, והנה על והנגע עמד צעניו פי' רמז"ן לפי מראה עיניו יפשו צפסיון ואין לר"ך למדוד את הנגע, מוצא דעתו דלא כראש"י, והרב המאירי צמדויו לפ"ק דמגילה צמח"י אין צין מלרע מוסגר כתב, ראיתי לקצת גאונים צפ"י הסגר שהוא הקפת הנרעת צמקרא כדי לראות ממוכה אם יפשה וי"ל למזן, והוא דעת הראש"י, והדברים לריכים י"שוב, וטענת הראש"י שעל רש"י מדלל כתיב והסגיר את המנוגע כ"ל שאין זו טענה על רש"י, כי כמו שמוכנין את האדם ע"פ מעשיו, סנקרא האים צמח מראה (שצחך צחור מראה) ע"ש פעולה מרומית, ונקרא האדם חשלה (ואלי חשלה) ע"ש עסקו צמפלה, ככה נקרא האים צמח נגע ע"ש הנגע המדונק צו (דער צעשלידגעט), וסמוכים לזה מנ"ש (לקמן י"ב) כל עור הנגע מראשו ועד רגליו, שפי' ע"כ עור האדם המנוגע, כי כסוי הנרעת הוא מראשו של אדם עד רגליו, והנה מנ"ש צמחין ומכה והסגיר (לקמן כ"א כ"ו) ע"כ מחר על המנוגע לא על הנגע, כי השמין והמוכה מדובר צקרא שם צלשון נקצה, ואם הסגר מחר עליהן דעתה הראש"י, הול"ל והסגירה צלשון נקצה, אלא על כן דעת רש"י דהסגר קאי על האדם: (ה) והנה הנגע, מלת הנה צה דברים הנפלאים צעיו המספר והשומע, ויורה על זרות וחדוש, כספור דברי החלום והנה אמתו מאלמים אלמים, והנה עומד על היסוד, והנה חלוס, צצק והנה היא ללא, וצא כמלת הקריאה (אינערעיקליך), הנה נא לי שתי צבות; וצמקראות צבות כולל דבור מנאמח

המליצות: הים, ים: הנה צהלב, הנו צידך (ער חזט), הנני (איך צין), הננו עצדים לאדני (ויר זינד), ובכל פרשה זו אין למדש מלת הנה רק להוראת מליצות הדבר בדבר, כי אין כאן מקום לזרות ומדוש ולא אל הקריאה, והמתרגמים צפרשת זו הנה (זיהע!) כמלת הקריאה טועים ומשמימים המליצה, ועיי' מה שכתבתי צפרשה לך לך הנה נא עלנני: (ו) ברהה הגעג. כך אמרו חכמים שבסוף שבע שני צין שבהה הגעג ממראה שלג לסיד ההיכל או שידמה לקרום צילה, ואפי' העזה שהיתה כסיד וחזרה לשלג וכש"כ עמדה צמחיתיה, כל שלג פשה מטהרה, ואם כן פירוש הכחוש והנה כהה הגעג שחזר למראה געג אחר כגון מושלג לסיד הואיל ולא פשה מפשחת היא, שלג תאמר כיון שכתבתי הגעג למראה געג אחר חזרה ככתחלה, צה הכחוש וליעד שהוא טהור. והוא הדין אם העזה שכבר למדך הכחוש שאין השני ממראה למראה סיון טומאה אלא כעמוד צעיניו הוא, וכל שלג פשה טהור הוא. ואם תשלג ולמה לא הזכיר הכחוש הגעג וכש"כ כהה, צה ללמדך שאף על פי שבהה אם פשה טמא. ופירוש כהה שהוכהה לאחד ממראות געגים כגון מושלג ועד קרום צילה שעדיין געג הוא, אבל למטה ממראות געגים כבר נתרפא ואין כאן געג ואין פשוין צה מוטא כלל. כענין זה מתבאר בתורת כהנים (הרמב"ן) ועדיין לשון כהה אינו מיושב, דמה לו לקרא לאשמועי' כהה לרבותא דפשה דמחוק מני' במקרא שאמר זה, יותר הוי ליה לומר העזה לאשמועין רבותא דלא פשה דמחין ליה במקרא. והרב צחי"ט (נגעים פ"א מ"ג) התעורר מני"ן לדרוש שאם נשתנה, והשני הוי לעזה שלא יטמא, דהא מדכתב כהה לא שמעין אלא נשתנה לשלמטה ולא לעזה, ע"ש חריכות דברים צה. ולגודל קושי הדבר נ"ל לקרצ דעת רבותינו בדך הפשט, ולומר שאין מלת כהה פירושו חולשת המראה ורפינות מחוקה (שוואך, דונקעל) אבל מלת כהה מפשעף ממלה כה שורה על התדמות דבר לדבר (דערנלייכען, אהנליך) כה עשו אבותיכם, כה יהיה זרעך שענינים התדמות, שיתדמו זה לזה כענין מה אף שאין השמות גמורה להם בעצמותם, מה לדעתו אין כהה לשבך (כחוס ג') כלומר אין דמיון לשבך, ע"ד מה אדמה לך מה אשוה לך (איכה ז') כי המשוקע צורה בשמעי כי אחרים דומים אליו בורה יתנחם קלת. ואמר אחריו נחלה מתקן, כלומר מתקן ירובה היא לך (ערבליך חזט דיינע וואונדע) כאילו אבותיך, אבותיך היו מוכים במוכות כאלה והטעם הולכה אותם מן המולידים לנולדים מהם, ומכות כאלה הנאות מתולדות מולידיו אין מוחלת לרפאות תעלה. ולהיות שמתקן ירובה היא לך לכן אין דמיון לשבך כי נחלה הצא לו לאדם מירדות אבותיו אין לאחרים חלק צו. ואין טענה מחי"ת שואי"ת, כמוה נחלה עבר על נפשו, החי"ת שואי"ת ופירשוהו נחל שווק. וזה עצמו מלת כהה כאן ענין התדמות (עיי' גהה לב שמה ייטיב גהה) כי ד' מראות הנגעים שהם כשלג, כסיד ההיכל, כלומר לבן וכזיה, כולם מראה לבן ואין הדל ציניהם רק מחוק הלבנונית ומולשתו, וכשישתנה מראה אחד מהם למראה אחר, כל שהמראה האחר שנשתנה הוא אחד מדי מראות האלה, הנה הוא דומה למראה שהיה צו תחלה, כי גם הוא מראיתו לבן ואינו מובדל ממנו רק במחוק הלבון ומולשתו. ותי אין הדל צין נשתנה מחוק מראה הלבון לחלוש ממנו, צין נשתנה חולשת מראה הלבון לחזק ממנו, דככל אחד מהשניים האלה יש כאן התדמות כענין הלבנונית, ועיי' אחר קרא. והנה כהה הגעג (אהנליך חזט דיה געג) כלומר ימלא בשבע שני שהגעג יש לה התדמות צמראה לצנינותה למראה שהיה לה בשבע ראשונה, ואף שנשתנה בשבע שניה ממראה שהיה לה בשבע ראשונה, מכל מקום יש לנניה זו דמיון מה למראה ראשונה, ושניהם נכנסים בגדר הלבנונית (לאשוקי שנשתנה למראה שהיה למטה מקרום צילה, דצוה ילחה מודר הלבנונית שגבלה התורה למראות געגים, ומה לא משמע קרא) הנה על כהות געג כזה, דהיינו שיש התדמות לגעג זו צמחיתיה לגעג ראשונה, אחר קרא שהטירה והטומאה חלחה בפשה או לא פשה. וזה דעת התורה שבע"פ מיושבת היטב על לשון המקרא. והנה לרבותינו אם צבוק שבע שניה עמד הגעג צעיניו ממש כשצבע ראשונה צלי פשוין טהור הוא (דלא כרש"י דמטמא צוה, כי כמה משניות וצרייתות סותרים דעתו, כמ"ס הרמב"ן והר"ם מקולו, והר"ם וכן הרב צקרבן אהרן אף שהשתדל הרבה ליישב דעת רש"י, מ"מ לצבוק חזר צו וסודו לדעת הרמב"ן, והר"ם רולה ליישב דעת רש"י ויפרש כהה הגעג דקרא שהוכהה מראיתו למטה מדי מראות געגים, ואף אפי' יש צו שער לבן או פשה טמא, ע"כ, סבר לחקן וקלקל יותר, כי איך יפרש רש"י הפך דעת הספר שמונח צו כהה געג כהה ממראיו לא למטה מארבע מראות. ובכל זה פירשו מקולקל, דאי כהה דקרא הוא למטה מדי מראות שגבלה גם בפשה טהור, ואין יאמר קרא אח"י ולא פשה וטהר ואם פשה טמא). ולא יקשה לן למה הזכיר קרא בשבע שניה רק כהה הגעג ולא הזכיר צעמוד בשניה, כיון ששניהם שוים צדיים שטומאתם וטהרתם תלוי צפשוין? כי עמידת הגעג

ומראהו ממש בשבוע שניה בשבוע ראשונה ולא יהיה זו פסיון הוא מילתא דלא שכיחא, כדברי
 הרב בקרבן אהרן שכתב, בהשקפה השכל והעיון הוא דבר אחיז וקרוי לטבע וכן יאמרו הרופאים,
 שהמולה העומד באופן אחד תמיד מצלי שני כלל לא מטוב לרע ולא מרע לטוב זה אמת ופסיון
 למימח צעליו ואין תקוה ממנו, אבל המולי המשתנה, אף שהיה לחוססת מכש"כ אם יהיה למגרעת,
 הוא אמת הצריאות ויש תקוה ממנו, והשכל יורה לזה, שבהמולי עומד על עמדו ואין שני זו,
 הוא הוראה שאין מנגד לו שהצבע נחלש ולא יוכל להלחם זו כלל, ולזה הוא אמת שגדור ממנו
 הכח הטבעי ויגוע וימות. אבל כשהוא משתנה הוא המלחמה ועדיין הטבע חזק ועומד כנגד המולי,
 ולזה הוא משנהו פעם יחזק פעם יחלה, ולזה יש תקוה ממנו שהטבע ילחמו וידחהו, ע"כ. מובאר
 מזה דעמידת גנע בשבוע שניה ממש כבדאשונה, מילאות רחוקה היא שלא יהיה זו פסיון, ואין
 דרך המקרא לדבר על מילתא דלא שכיחא, לכן השמיט קרא עמידת הגנע בשבוע שניה ולא כתב
 רק כהה הגנע, כי השמות מראה הגנע צין למגרעת צין לחוססת יורה שיש פנים לכאן ולכאן
 אם להחריפות אם לא, והוא מילתא דשכיחא, ולא דיבר הכתוב אלא בזהוה ורגיל. אמנם רבותינו
 מרזיאו לישנא דקרא ילפי להשוות עמידת הגנע דלא שכיח לכהה הגנע דשכיח, וסניחם שוים
 להטמא ולהטטר בפסיון והעדרו. ולדעתי יש להבין בלשון המקרא עלמו דעת רבותינו, דגם בעומד
 בשבוע שני טיור כלל פסיון חס. דכמו שיטמא מלת כה על הדמיון כלומר על השווי במקל
 (ההליכיקיטי) ככה מלאוירו שיטמא על השווי הגמור (גלייכייטי) כמו ביתרו כה תאמר אל בני
 ישראל, שאמרו עליו שם במילתא כה בלשון הקדש כה כסדר הזה כה צענין זה כה שלא תפסות
 ולא חוסיק, ע"כ. הרי דמלת כה ישמע על השווי הגמור, ומזה לדעתי יסתעף מלת כהה, וטעם
 כהה הגנע (גלייכזלייבענד איז דא גנע) משחורו גנע זו ששבוע שניה אל מה שהיה בשבוע
 ראשונה. ואם נעמיק להבדוק יותר, יש לפרש מלת כהה על עזות המראה, כי אין אנו מוכרחים
 לפרש מלת כהה על עלם הגנע או המראה שם מלושות, אבל על פועלתה שהיא מכהה ומחלשת
 את עין הראיה, כי כאשר יחלוש העין צדאותו במקום הממה וכן בהצטו על השלג העין נעשה
 כהה, וכמו שיאמרו על מראה הלצן ציור (בלענדענד ווייס) והוא צעלם המוצן כאן במלת כהה
 שהלצנונית שנו עזה כ"כ עד שהוא מכהה את העין (בלענדענד). דומה לזה ומשה נגש אל הערפל
 (יתרו כ' י"ח) והוא אור לח ובהיר מאל המהשיך את העין. וכן כמות עור צלח"ד, דלר"מ
 אור צלח"ק, אור המעור ומכהה את העין. וזהו מעלת המורה שכתב שכוללת בלשונה המקודש
 את כל המקובל צדינו צמורה שצעל פה, וצכוונה גדולה צמרה כאן לשון כהה הגנע כדי
 לכלול זו שתי הכוונות, האחת לשון המדמות (ההליכיקיטי) שיש המדמות מראה לגנע ששבוע
 שניה למראה הגנע ששבוע ראשונה. והשנית לשון השמות (גלייכייטי) שיש לה השמות
 גמורה, והיינו עומד, וכולל גם כן במלת כהה הלצן ציור המכהה את העין (בלענדענד):
 ולא פשה הגנע בעור. פשה הוא לשון חוססת אף הוא מוענין אחר לרש"י, שכל אשר לשון חוססת
 הוא דבר הצא ומצחץ המהדבק על דבר שהוא מוענינו, אבל הפסיון הוא שיתרבה הדבר ממנו
 ותופס עכשיו מרחק מקומי יותר ממה שהיה חוסס קודם שהתרבה, ומרגום הנכון של פשה (לוגעהמען,
 אנוואכסען), דהיינו לקיחת וקנין מקום חדש נוסף על מקומו הראשון, והוא צעלמו ענין חסס לשון
 חפירה (גרייפען) כמו חופס כנור ועגב, ותחפסהו בצגדו, והיא לא נתפסה, ואחפס צגרי הלוחות,
 דהיינו פסיון והתפשטות רשותו על רשות חדש נוסף; והנה צמורה לא נמלא שמוע פשה כ"א אלא
 הגנעים כי כן דרך הלרעה הארסי והמרפיי להתפשט ממקומו ולקלקל ג"כ העור שסביבו, וכל
 שלא נתפשט אינו לרעה גמור: (יב) מראשו ועד רגליו, אחר שאמר את כל עור הגנע שפירושו
 כל עור הגוף שנו הגנע, דמשמעו כל חלקי הגוף ואף חוד ראשו שהוא מקום שער, וחוד רגליו
 שהם כפות רגליו בכלל, ולא יהי טיור רק באופן זה, לכן אמר מראשו בכלל, וכן עד רגליו ולא
 עד בכלל, להורות אף שלא כלתה הלרעה באלו מקומות טיור הוא. ואמר לכל מראה עיני הכהן,
 גם זה הוא ציור על כל עור הגנע דמשמע כל חלקי הגוף, לכן חוסיק לכל מראה עיני הכהן,
 למעט חלקי הגוף שאינם למראה עיני הכהן כגון צית הסתרים שאינם נראים צדאי"י אחת עם שאר
 הגוף ואף צעלם כסתה הלרעה מקומות צית הסתרים טיור הוא. כ"ה פירושא דקרא למ"ח ולמשה
 דנגעים, ומן המימח דשק רש"י הלכך לפירושא דקרא וקטו פרט לבסן שמשך מאורו, שאינו אלא
 מיתורא דמלת לכל: (יח) ובשר כי יהיה בו. לדעתי שם צער המכהה את הגידים והעלמות
 (פלייס) ומשוקף צמורו עם פעל צער על הורעת הצמורה, כי הצער הוא המצער והמוריע לחוך
 את פנימית כמות הנפשויות אם עוזות הנה או רעות, כמ"ש במילתא דרש"י (יתרו ד' ע' צדי
 דרין) מתחלפין חיו דרשימין וקמיטין במשכא דבר נש לפום עוצדיו וכי' אית לאסתכלא דדיוקין

דבני נשא צמחומא צמחון צאפין צידין צאיטון צרטוטין ידין, ע"ש צאורק מזה הענין: והלכעת צבצר מגלה גלות רוח האדם והרגלו צלה"ר כמ"ש רבותינו, לכן הוזכר שם צבצר כמה פעמים צמלורע, וכן יאמרו חכמינו הטוב על הצבצר, שהוא מראה הנפש (שפיגעל דער זעעלע), והנה לפי המצוא למענין זה הענין שפחות הנפסיות מתגלות ציורא על פרקוף הפנים, יתכן לפ"ז מאל שם פנים צלשוננו, כי מהרצתו דבר והפוכו, יורה על שטח המילון העגלה והנראה כמו להכיל פנים חשמן, וכן יורה על המוק והפנימי כמו כבודה בת מלך אגומה, לחם הפנים חז"ע לחם גואה, לפי שהלחם היה מונח על הסולתן צחולס צפנים, כי המילון מהפרקוף יגלה לח פנימית האדם לעיני שאר בני האדם: (כג) צרבת השחין, שרש לרב משהוף צמוצו עם שרש למוק, וסניס יורו על עשיית הכפלים והצרטוטים הנעשים צדצר ע"י המייצטות הלחיות, ויש צדל ציניהם לרש"פ כי צבות הלחיות שנים הם, ה"י סלוק לחות הדצר והמייצטותו, ועי"ז ילטמק וה"ל הנקרא למוק (לעשרצומעפֿען) כמו סלים למוקים (הושע ט'), הלכה המלצית מן הסדים ילטמק, והסבה השנית צצלמיקה היא המנימה ססולת על הדצר שעי"ה סמוס ה"וא נחייצט וחס"כ ילטמק, ע"ז מין המוק הצל מאל שלטת המנימות הונח סם לרב (גענאלרנט) ר"ל למוק הנעשה צעור מחמת סוס השחין והמכור (נאצערע): (ל) מראהו עמק מן העור, לרבותינו צח"כ אין צנחקים מילוק צין ש"י מראהו עמוק צין שלא ה"י עמוק, ולא נאמר עמוק צנחקי"י אלא לומר לך מה מראה עמוק צידי שמים אף נתק המעמא צידי שמים, להול"ל שנתקו אדם שהוא טהור, (ערמצי"ס רפ"ח מט"ל), ולפי"ז אף שהלשון מראהו עמוק מן העור הנאמר כאן הוא צעמא הלשון הנאמר למעלה צשאר גנעיס, מ"מ אין מוצנס אסד, כי אין סווי הלשון יכריח על סווי המכוון, חס: יש ראי"י ענמית כסרואה עלם הדצר כמו שהוא צאמת לפנינו, ויש ראי"י דמיונית סכלית, כשאניו רואה עלם הדצר, רק רואה הדצר המוסב, ומה שופט צדמיון שכלו על הסבה, כסרואה עדי"ה סיר נשות, הרי ראי"י ענמית, וצדמיון שכלו שופט עדי"כ יש כאן חס המרמיו, הנה ראיית סבת הנפיעה היא ראי"י דמיונית סכלית; וצוה עשויה לשון מראה הנאמר צשאר גנעיס עננתק, דצשאר גנעיס רואה עלם מראה הצהרת שצטטת המילוני עעל העור, וזהו משהו משאר העור שסצידי, וסניו מראה זה שהוא עלם הנגע, נדמה לפי מראהו עיניו שהוא עמוק משאר העור שסצידי, אף שצאמת אינו עמוק כ"ל עמוק דמיוני, כמו סדמה לעין שהממה עמוקה מן הלל, הנה סם לשון מראה, על עלם הנגע הנראה לעינינו, וענמקו אינו רק עמקות דמיוני נגד שאר מראה העור, ומלת מן הוא על היתרון (דער ש"ן איז טיעפער אלס ד"ה הויט). אמנס צנחקים דלפי המקובל יסוד טומאחו הוא הסבה הגורמת מוק הסערות, שלא מתי" ע"י אדם כ"ל מנצת העור שחמחיו, והיינו שנתקלקלו הלימות הפנימיות המוריקות מין אל מוק שרשי הסערות לגדלם, כי כאשר ימות מין גזעם מתמת גם הם ימותו ויפולו משרסם; הנה כסרואה נוקס המנוקס מנערותו, ויודע שלא ניתקו צידיס, שופט האדם שכלו צצירור גמור על הסבה שגנימה ניתק זה, שהחילר ממה שמן העור ולפנים, והיינו צעומק שרשי הסערות; ולפי"ז לשון "מראה הנחק" הוא מראה דמיונית סכלית, שפיטת השכל על הסבה הגורמת הנק. ולשון עמוק, הוא עמקות אחת, והיינו שרשי הסערות שסם צעומק, ומלת מן הוראחו מה שמתנו. (ד"ה ערשטיינט דעם נתק טיעפ ספֿן דער הייט ענטשטעהערד). כן ל"ל לצאר לשון המקרא לדעת רבותינו שהורכו צננתק אין עמקות המראה מעלה ומוריד כלל, כ"ל שחסי צידי שמים. אמנס מה שנאמר חס"ז צפרסו זו כמה פעמים אין מראהו עמוק, אין לפרשו על כוונה הנכרת, וגם לרבותינו המכוון צהם עמקות ממה מן הלל שצטטת המילון, ואף שצננתק אין העמקות מעלה ומוריד כלל, מ"מ חסי קרא לשאמע"י דצר אסר, והוא, כי אף שהראש והזקן אינו מתממא צשאר גנעיס, היינו כל שיש צהם שער, אצל צנצרו הסערות מהם יש צהם טומאח שאר גנעיס, כצמחני" פ"ז דנגעיס, והנה כל מראה לדעת עור צבצר אינו קרוי"י נגע ולא מעממא עד שיהי"י מראה הנגע עונק מעור הנשאר כמראה סמוס מן הלל (ערמצי"ס פ"ח מט"ל ה"י), לפי"ז לשון אין מראהו עמוק הנאמר צנתק המכוון זו, שאין מן סוס מראה ממראות הנגעיס, שהעיקר צהם מראה העמקות. וראיתי להר"ם צפי"י למטה ה"י פ"ג דנגעיס שכתב, ואע"ג דאין מקרא יולא מידי פשוטו, משכמת לה צצהרת סולדה וכו', ומיהו גצי ובו שער לכוז לא מתורס כפסטי"י דקרא וכו'. ומה הצין צחי"ט רפ"י דנגעיס סלה הר"ם לאוקמי קרא כפסטי"י ולא עלתה לו, ולזה חמה סם על צעל קרבן אסרן שכתב אוקומתי"י כפסטי"י ללא כהר"ם, ע"ש. ולצי אומר לי דנאמענו"י דברי הר"ם מוכיחין שלא סור כלוט מדצרי: רק לשון אין מראהו עמוק אוקיס כפסטי"י, ולשון מראהו עמוק אוקיס לפי הדת, אלא שלשון הר"ם מנומנס קלת, והמתצון היטב דצצרי ימאל שמתכוין הר"ם לרצרינו: (ל) נתק הוא, נשיות שערות הראש או הזקן כגרים הוא נתק אעי"פ שאין צו סוס נגע, הכסיהה הוא נגע וממא משהו נתק. (הגר"ל צמטסה פ"ג דנגעיס) ועי"י רמב"ן אכן: (ל"א) בהרת כחות

לבנות. פירש"י שאין לזון שלהן עו' אלא כוזה, וכ"כ רנ"ו שאין מלת כזה בכל מקום שזה צעם.
 שהרי בהסגר שני של לרעת עור נשר נאמר והנה כזה הנגע, ואפי' עו' טסור, כי אין כזה לצד
 על כהיית המראה, אלא כל רפיון פעמים רפיון ומראה פעמים רפיון נגע שאין נכסה להציג
 סימני טומאה, וכאן קורא כהות אותן הבהרות שהן חלושות בליון למטה ממראה קרום צילה, ע"כ.
 כהות שז על לבנות שאחריו לא על מלת בהרות שלפניו, שלפנין מלת בהרות נעמחא, ופי' כהות
 לבנות שיהיה לזון בהרות מניין הלזון הכהה (דונקעליווייס) שיש במראה הלזון גם כן מדרגות
 שונות כמו בכל שארי המראות, שיש לזון כשלב כסיד כנחר כקרום צילה כחלב, וכן בשאר המראות,
 לזה אמר שיהיה לזון הבהרות אף על פי שיהיה נח ונקי בלבנותיו, יהיה הלזון נעמחו מניין
 הלזון של כהה, כאלו חאמר כלזון של חלב לא כלזון השלב (הנ"ל): בהק הוא. שרש נק יורה
 על ההתקנות הגמורה כשתדוקן הדבר ונתמנה עד היסוד זה (רי"ן אנגעלעערט) כמו נוקק הארץ
 (ישעיה כ"ד) דהיינו התמנות כל כח הארץ, הנזק חזק הארץ, נזקק ומזוקק דהיינו נזקק מול
 עמלה ומזוקק ע"י אחרים, ובתוספת ה"א נאמנה הונח על מין נגע, ונקרא נזק והוא שם החומר
 מלשון נזיקה שנתזוקק ונתדוקק הנזק מן הלחה הלזנה שבו והיא ישנה לה על שטח העור מנחון
 לפיכך נראה שם כחם לזן, נזק (איינע אויסלעערונג) וכעסם רוק מלשון הרקס, והוא ענין מלי
 צניי אדם שהלחה המלצית הסובבת צגוף האדם שמונה לבנותיה להגוף (נארהנגעמילך) מתקבלת
 לפעמים על שטח מיוחד בעור הנזק ונשארה שם ועשה רושם לזן על העור, הנ"ל: (מה) בגדיו
 יהיו פרטים. ההבדל בין קריעה לפרימה הוא זה, קרע מורה על פעל הקריעה, כל שלא יחלק
 הדבר כסדר המתחלקים ע"י סכין ושאר כלי שהחומר יצר הולך, הן שיתקע נזק היר, כגון ויקרע
 שמתחתיו, וקרע אותו מן הבגד, והן שיתקע מאליו כמו הנה המנחם נקרע (מ"א י"ג), ורוב לשון
 קריעה נדבר כך, שנות לקרעו כשתופסין זו בחוק כגון בגדים ומיני נשר, ואומר לא קרעת שמים
 (ישעיה ס"ג), שהשמים נזק כך, ותקריעי נפוך עיניך (ירמיה ד'), אבל פרס הנחמו על איכות
 הקריעה, שאע"פ שעושים את הקריעה שלא במחשבתו יש הפרש בקריעות כפי איכות הדבר שמתקע,
 יש שלא נעשה נזק רק קרע אחד, וכל שיהיה נקרע לקרעים רבים לרץ לחזור ולקרע, כענין
 ויקרע שנים עשר קרעים (מ"א י"א), וכל חלק הנקרע קרע קרע, ויש דבר שנקריעה אחת
 יחלקה הדבר לקרעים רבים כפי הרכבת הדבר וסדור חלקיו, ועל אופן זאת הקריעה שפ"י קריעה
 אחת נעשו הרבה קרעים ליונין ושנאל צפ"א, הונח פעל פרס (נערשלייסען) והוא מלשון פור
 המפוררה הארץ, והיינו חלוק לחלקים רבים שיתפורר הדבר ע"י קריעות, ומ"ס פרס מ"ס האמנתי"י,
 והפרימה כוללת לפי"י הקריעה בדרך כלל, שפ"י שנאמר לא יפרס נכלל ג"כ שלא יקרע, שא"א
 לפרימה בלא קריעה, אלא שתופס לשון פרימה נזק שטעמו הוא מתקע לקרעים הרבה מיד
 כשתחילין לקרעו, אבל אין חשש נזק אם יתקע לשנים או להרבה חלקים, וכענין שאמרו
 (מכות פ"ג וסוטה פ"א) אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו, ור"ל שאין לרץ לקדקק אם נתקעו
 רק לשנים קרעים או ליחד חלקים, ולהרצ רע"ז שם עור פירושם אחרים צוה, הנ"ל: ועל שפס
 יעשה, תרגמו ועל שפס כאצילה יתעטף, וכן אמרו (מ"ק כ"ו) ועל שפס יעשה חייב בעשיית
 הראש, ואמרו עוד שם מתקע אסור בשאילה שלום דכתיב ועל שפס יעשה שיהיה שפתותיו מדונקות
 זו צו (פירש"י ורוב' סס), ולרץ ביאור איך הבינו במלת שפס ענין הדנקות, ויראה להיות שהש"ן
 והסמ"ך שניהם מאותיות השריקה, והש"ן נעמח למעשים היא נשרקת בחחק ולפעמים נחולשה
 לכן דרשו נכוחתו נכמה מקומות ש"ן ימנית כשמאלית וכן להפך (וכמו שהעיר ע"ז מהסכ דו"ה
 צפ"י כי חשטה אשתו), דרשו אפסם את ירושלים לשון חופת וסירות, כנשים ללבוש דברים שפס
 כנשות של עולם, וכמשמרות נעושים אלו קורין מקמרות ואין כתיב אלא משמרות, משמרות כהונה
 ולוי' (נדרבך דב' פ' י"ד), ומרגלים חרש קרי ציה חרש צפ"ן שמאלית, לזה נכלל איש ישמנה
 כמו ישמנה צפ"ן שמאלית, רבת מעשרנה אם זכיתם מעשרנה ואם לאו מעשרנה, תעשה לכם
 אחד מעשרה, נשר, צושה סרוחה רמה (סוטה ה'), ואשימם נחשאים ואשמום נחשאים, כי חשטה
 אשתו אמרו (בתלמוד וברבא) כתיב צפ"ן לוור כך אין אדם עובר עבירה אלא"כ נכנס צו רוח
 שעות, וכל דרשות כאלה נגזרות על מקורת הכתיבה, והנקודה שעל הש"ן מקורת הקריאה שיהיה
 על פה עד שהחירות לכתוב על ספר, ויש אם למקרא ויש אם למקורת, וכל התיבות הכתובות
 צפ"ן שמאלית ראיות להכתב בצמ"ך, אלא שגמרו לדרשה כאלו כתיב צפ"ן, ולזה מלאו חשך
 משמור תאמר, אור חשך נאכלו צפ"ן ימנית, ובתפנתם חשך היום (יחזקאל ל') צפ"ן שמאלית,
 לשון מניעת האור והוא החושך, וכן כל לשון שריון כתיב צפ"ן צר מן חרין בצמ"ך ע"פ המסורה,
 ואין לייחס שנויים אלה אל המקרה כי אין מדרך הנבואה לכתוב כפי ההודעת, אם לא שכוונה
 לרמוז בחיבה ההיא על ליר שני המכוון צוה ולחצר שני הליריים בחיבה אחת צעירה, ומעתה אני

אומר כי גם דרשם צמח שפס ענין הדנקות הוא מזה הענין, דרשוהו כשי"ן ימנית והוא מגזרת טף אשר יורה על הסתלקות והדנקות, כמו לשוני מדבק מלקוח ולעפר וות חשפתי, מלת חשפתי נגד מדבק, וכו' שציר הרש"ש ששרש טף הוה על תנועת הספוק (רוטשען) שיהא המנוע דבר על דבר מצלי סיגניא ח"ע אל האור אלל ישאר תמיד על נוסחו ונוגע בו, כעין תנועת הכתם על הארץ וכגרידת מטה כסא וספסל שאין מגזיין אותן מעל הקרקע, ולזה נקרא מין מיה שפן (לח הארצות וחת השפן) ע"ש שגורר תמיד לח רגליו אשר ייור וכל תנועתו הוא עושה צידיו לצד והם גוררים לח הרגלים אחריהם, וכן נקרא מין נחש שפיטון (עלי ארס) ע"ש אופן הליכתו, כי כל הנחשים בכלל הם זוחלים על הארץ והשפיטון הוא שופך ציור שאינו מרים ח"ע כלל מן הארץ, ומזאת ההוראה וילך שפי פ"י שהיה הולך ומשפסץ ברגליו משונה מדבק כל הארץ לעקור רגל ולהניח רגל אלל היה גורר רגליו בהשערה תמיד על הארץ שהוא ג"כ תנועה מתנועות המגזיות בצמחים צמחי תנועת ההלך משאר כל הארס, ומשום כך נקרא זה המין מן המכשפים הסוללים בשפוק הרגלים אשפים, ומלת שפי חוור השם ע"מ מרי (רוטשענד) ע"ש עוד ברכ"ס, וקרוצים לזה דברי רש"י מ"ש על מלת שפי יחיד לשון שופי ושקט שאין שם אלא שחיקה, עכ"פ דעת רבותינו מגזרת להבין צמח שפס ענין דנקות השפטים: (מה) או בשחי או בערב. צמחי הוא המוט ההולך לאורך הצגל, צערז הוא המוט העובר צו לרוחצו, ולאו דוקא השמי או הערז שישטו עדיין מוחו צכלי האריגה, אלל גם כשהצגל כבר נגמר, ים צגל שהנגע צו צמחי לצד ויש צערז לצד, צמחם צגדים הערז נראה, וצמחים וכסמות השמי נראה, כי הכל לפי מלאכת האומניות, רק צמחים אין ניכר צין שחי לערז כמו צלמר (ע"י נגעים פ"ח מ"ד ברכ"ס ובר"ע ברכותיה), וזהו מתיישב גם מקרא כ"ב וי"ח שלפנינו, ולחנם התינועו החדשים שנקרצו צלו להענינם כוונה אחרת צלשון שחי וערז ולפרש שחי (גראדלפדיג) וערז (געקעפערט) הפך המקוצל המלאות: (מט) ירקק. ירוק שצירוקים (רש"י מומתי דנגעים פ"ח מ"ד וכת"ב) והוא מללל אחר ירוק, כפל האומיות לרצוי ולהפלה שיהיה חוץ הירקות שבהלטרף כל הירקות הוא ירוק מהם ואמרו צמחשפח פ"ח ומנגעים והיה הירוק שצירוקים ר"ל אומר כשעור וכמלמן קומיכס אומר ככנף עוורו וכהן של דקל (הגר"א שם צמשה. וע"ש ברכ"ס למ"ז ירקק הוא מראה כרכוס הנקרא (געלצ) כמו והפכו כל פנים לירקון (ירמיה למ"ד) שהוא מראה פנים כרכוס (געלצווע) והמתרגמים ירקק (גרין) אינו מדויק, ומראה כנף עוורו שאתה המוספתא אינו צעווס המלוי צינינו, כי לזה כמה גוונים משונים, דמיותיו ממעל לצעם ירקק חרוץ (גאלדגרין) כולץ צוורר אדמוני, ראשו מזהו ולואו כמראה חכלת (לאור צליח) וקלה כולת זכצו לצעים שונים כליל כל יופי, וממנו אמרו צילמדנו פ' תזריע, צוא וראה הטווס הזה שס"ה מיני צעונים ים לו, וצורחי כיוט למין טווס שאינו רק צמראה ירקק, כי כן מלאנו הטווס נקרא צמחי שמות, הצנים, (יחזקאל כ"ז ע"י) קרנות שן והצנים, דתרגומו טוונין (עש"י ור"ש צ"מ שם) ותכיים, (מ"א י' כ"ב) קופים ותכיים, דתרגומו טווסין, ונקרא גם דוכיפת, לרש"י מולין סיג א', שלעזו פאון שלצייל, (ווילדער פלייא), וכיון דמורכבים אנו לומר דטווס שאמר קומיכוס הוא מין שאינו מלוי צינינו, לא ידענו צצירור דפליגי אררי אלעזר פן ישנו טווס שמהאו געלצ. וכן כהן של דקל, שהוא ענק או עלה של תמרה (פאלמזאלטע) אינו מיוחד אס כשהוא לח הוא צמראה גרין, וכשייבש הוא כמראה נוטה לגעלצ. והרז צכ"מ פ"ב מלענת תמה על הרעז"ס שפסק צזה כקומיכוס, וצמוס' (כזה י"ט צ') סתם ירוק הוא כאתרוז לא ככרתי: (גב) שטארר. לשון סילון מנאיר, וכן אונקלס שחרגס סגירות מחרוזת הצינו מענין זה שכן קורין צארתית לקולים המכאיצים מחרוזת, כמחרוזת צגצצא דעמאר, שקיל טיבותן ושדי אחיחר (הרמב"ן). וצמחשפח אונקלס שלפנינו סגירות מחרוזת, ומוסמת רמז"ן נראה יותר נכונה, יוצעת לרעת מחרוזת סגירות מחרוזת, כענין מלענת מחרוזת המוזכר לרצו צצירי רבותינו: (גח) ובכס שינתי לשון טצילה, חרגוס של כצוסין שצפרשה זו ליצון ויתחורר חוץ מזה שאינו לליצון אלא לטבול לכן חרגומו ויטצע, וכן כל כצוסי צגדים שהן לטצילה מחרוזתין ויטצע (רש"י), וכן אמרו צח"כ הראשונה להכגיר לח נגעו והשניה לטהרו. ואמר הרנ"ו כצוס ללצון הוא להעציר הכתמים צמחמיים, וכצגצד לכן צא צמים ח"ע"פ שלל יכובס צמח וצורית, ע"י שפסוק לצד מתלצן ג"כ קלת משחרותו ומחרוזתו, לכן כל טצילת צגדים נקראו כצוס, ע"כ. ואין טעמו משיק, דל"כ היו לריכים שפסוק צכל טצילת צגדים. לכן כ"ל צדעת רבותינו הסוללים צלשון כצוס דקרא גם הוראת הטצילה הוא זה, כי שרש כצם משחקק עם שרש כצם, שצשיין ימנית, שהוראתו שני עיני דחיקה והדוק, אס דחיקת הצגדים והדוקס זה עם זה, או דחיקת הדבר להכריחו לרדת ממעלה למטה, כמו העגלה כוצצח הקרקע (צילה כ"ג), שאופן העגלה שערשה חריץ עמוק צקרקע אינו מופר צו כ"ל דוחק לח חלקי העפר שחתתיו. וכן מוכצס (פרעקסע), שכווצים צו הצגדים אחר הכצוס לתקנס ולקפסל כרואי

כראוי, שדמסק צגד צנגד ומהדקס זא עס זא (שצח קמ"א), ויורה שרש כצח צלסון ארמי גס על מה שלמטה, כמו וערסל תחת רגליו (תהלים ט"ז) חרגונו עין אומתא כצח קמ"א, לכן ישומס לשון כצח גס על דמיקת הדבר להכריחו לרדת מומעלה למטה, כמו יכצח עוונותיו (מירכ ז'), כף המאזנים של זכיות שהוא מומעלה לקלותו כוצחו להורידו מטה עד שיכריע את הכף של חוב (ר"ה י"ז), ועל המהצבים להרים פניו מעלה יאמרו כוצח פניו בקרקע, ומה הכמיסני צאפר (איכה ג') צחילוק הפ"א צ"ח"ח, וכמו הכמיסני, דמק את ראשו וכפפו למטה אל העפר (בידערגעדיקקט); ושני מיני דמיקות אלה שצטורס כצח ישנס ג"כ צאפר כצח, כי כצח הצגד צמיס צצורית ומה המוקס ומה הצגד ומה צמיס אוחו נעשה ע"י דמיקת חלקי הצגד זא עס זא אס צדי הכוצח אז צרגליו עד שדמק מונו כל טורף חוהמא ומחלצן (וואשען, וואלקען), והנה צגדים וכלים קלים הם ע"פ המיס לכן הם שטים ולמים מומעלה, ורק לסצח כח המכריע אוחס ירדו למטה מן המיס וצבור כח הדוחס אוחס מטה יעלו מעלה מומעלה, לכן הונח על סצילת הצגדים לשון כצח (אונטערדריקקען, אונטערטויכען), שהוא הכמיס והדמיקת להורידה מטה אל תחת המיס, וכבר מאלמו לצצותיו מומעלה שרש עס כצח עס כצח (ספערין ק"ד) אל מוקלת שרש כוצח, מלי כוצח דכמיסיהו למס, וצילקוט פיהם כצחים צני שנה, כצחים שס כוצחים עונותיהם, שסס מוכצמים ומלצמים עונותיהם, וצבור הוא שלסצח השתחפות הורחא כצח עס כצח עשו כן, וכמוצור צמה שקדס, והנה כל מוקס שמוצור צבור כצח צגדים אלל המומעלה אינו הכמיס ללצן הצגד, כי סצילת הצגד צמקה לטירו מומעלה, ומה השצצו המהצמים השלסכמים שסשו למרגס צכל המוקמות כצח (וואשען) ולא שמו על לצח שצמקומות המומעלה לשון כצח הוא המצילה (אונטערטויכען):

יד (ב) והובא אל חבהן. אין לפרש והובא הליכת המורע אל הכהן, ומלמד חס"י וילא הכהן אל מחוץ למחנה משמע שהמורע לא צא אליו, לכן נראה לפרש והובא כמו ספרו את ישראל והציאו אלי (ד"א כ"א ז') שטעמו הצח דברים להורידו מהספר, כה כאל והובא הצח דברים, להדיע לכהן שסציג הימורע טיחת נרעמו ומפולחו (עס זללל איצערצחלכט ווערדען) והגיע העם להתעסק צדברים הנלרכים לגמר טיחתו, וצא להורות על חריגת המורע ומחירתו צהשחלות הסרת עונותיו מעליו, ו"ש כספחא והובא אל הכהן שלא יסח, וסרע"מ אחר, והובא אל הכהן, אל מוקס קרוב חוץ למחנה שירכל הכהן צכצור וצלי רב טורח ללכת לרחומו: (ח) מחוץ לאהליו. אחר הגר"א מרי ענייני שמעיין מחוץ לאהליו, האחד אהליו ממש שספור לכנס לציתו אלא יסב חוץ מונו, וסני אהליו זו אשמו שאף חוץ לציתו ספור צחשמיס המטה, ולשון המטה (צנגעיס פ"ד מ"ג) מורה מציתו שצעת ימים וספור צחשמיס המטה יורה ספירותו, ודלל כנראה לכחורה מדריצ הר"ע צעטורה שפ"ס מורה מציתו לענין זא שספור צחשמיס המטה, ודלדריצ י"ה משמעות אהל רק אשמו לא אהל מומס: (יב) לאשם, שס אש מורה על דבר גדול אשר הענשו יחמיצ להיות שסס כצד צו, מלסון השלסים אלהים, ויאשמו נחות מדבר, וכן חלשם שומדן כי ממה צללסיה, וכן אשמים אחרו, נענשים; והנה אשם גזלות ואשם שפחה מרופה צעצור שסס צאים אף על המיצי יקרא קרצותם אשם, וכן אשם חזר, אצל אשם מעילות אף על פי שהוא צצוג, צעצור שהוא צקצי ה' יקרא הקרצן אשם, כי המטא הגדול יחמיצ להיותו אשם צו כאשר יקרא מעילה, וצענין המורע צעצור שהמורע משצו כמת והנה הוא צכר שסס צה, יקרא קרצנו הכאסון אשם שציג עליו מן האשמה אשר הוא שסס צה (רמזין ס"פ ויקרא): (יז) בהן ידו. מ"א אליו ידיה, וכן מרגס אונקלס מלת צהן צפרשת מלור כ"ע כ', וכן יצ"ע מרגס שס צהן אליו, אונס כאל צפרשת מורע מרגס יצ"ע כמה פעמים מלת צהן סיקרא מילעא, והוא סללי: (כב) ושחי תרים. נקרא מין עוף חר על סס אופן קפילתו (מן למחר צהס על הארץ) כסשהוא מוכן עלמו לעוף הוא משפיל ח"ע מחלה ומכציד ח"ע על המקוס אשר הוא חונה שס ואח"כ מעופף ונעתק ממש, כי כל מה שיתדבק דבר אל דבר יותר צחקה וכן כן ייהי אח"כ ספירדה יותר צמחיות וצחקה כסאר כח המכריע אל הדצקות עד שיהי ערך חסח ספירדה כמעט כערך חסח הדיצוק (כס"ט): (לא) את אשר תשיג ידו. תלחא לשונות כחוצים צפרשת, אשר תשיג ידו, מאשר תשיג ידו, את אשר תשיג ידו, מלמד אשר תשיג ידו מתפלל כס"י מורע ואח"כ קודם ספילא קרצותיו העני, היינו העשיר והעני, מאשר תשיג ידו, מוקלת אשר תשיג ידו, שססינה ידו צמקלת קרצותיו ואח"כ העני, את אשר תשיג ידו כעת, דצצעת נרעמו ה' עני ואח"כ צהצחא קרצותיו העשיר, כ"ה צמ"כ, ואחר הרצ צקצן אחרן צפסוק הראשון וסני דרשוו צמי שגמר צעוי צצנייהם מדבר צמורים אז צני יונה שסס קרצן עני, לזה אמרו דמל כסהעני אשר החיץ קודם הצחא שסס דבר, והצי אף כסהעני אשר הצחא האשם, תחת המטחא והעולה יציא צי תורים, והספוק השלישי דרשוו צמי שגמר צעצור אשר היותו עני, לפי שהוא מדבר צמטחא וצעולה שסס קרצן עשיר, ואחר את אשר

אשר תשיג ידו את האחד מטמא, וז"ל שצא לוור שאשר תשיג צהצחו את האחד מטמא הוא אשר יציא עם היות שקורס זה הי עני, עכ"ד. ולדעתי הא דלוקונו קרא שלישי על עני שהעשיר, וממלת את הוא דילפו להו, ואח"י כמאמרם בנאח מקומות דמלת את הוא לרבות, ודבריהם צריים על יקר הלשון, כי מלת אתא שהוראתו הציאה (ואתא מרצבות קדש, אתא בקר) מתמעק לרש"פ וממלת את שהוראתו המעטרות והתמצרות, כמו את יעקב איש וציתו צאו, שענינו עם ומצור שנתחבר ונתקשר עם יעקב, והמשלים ציאתו הנה הוא נחמזר ונתקשר עם הגבול שאליו (אנגעקאומענן) כי לשון אתא יורה על הרוב על הציאה הנמורה הנשלמת, פעל צא הונס על פעל הציאה דהיינו התנועה אל גבול שאליו ומורה לפעמים גם על הציאה הנלחי כשלמות, כמו ורחל צתו צאה, והנה עשו צא, דהיינו עסוק בציאה (קאומענער) חונס שם אתא מורה על השלמת הציאה כשכבר השיג הצא את הגבול שאליו, ומורה על הרוב על הציאה ממרחק שיפול על ההשלמה לשון עם ומצור אשר שהי רסוק, כמו מלפך וזה יאחא, יאחי חסומים, הנו אחטו לך הי, אשר שהי לבנו רסוק מונח, וכן יאחור האשכנזי על ספירות וסמורות הצאות מנרחק (אנגעקאומענן) עיי' דבריו רש"פ. וזהו ישמע וילת את בחוספת ויי' צאמלעיתו על ציאת הזמן (לוקנשט) הגירו האותיות לאחור, כלומר דבר הצא לעתיד. הנה להסתמכות מלת את צמלה אתא איז אומר לרצותיו ישמע מלת את גם לשם דבר, על הרצוי והתוספת (איין לוקאומענדעם), כי כל תוספת המתרבה על דבר, הנה הוא צא להאטרף ולהתחבר עם הדבר העיקרי. דומה לרשם צוא סיורה גם על תוספת הקיץ (אינקאומענן) הצא נעט (פגי אי). ולהיות שומלת את הוראתו גם התוספת והרצוי, ישמשו רצותיו לוור על פעל הרצוי לשון לאחוי, לאחויי אחי כלומר לרבות צא. וזהו דרשו כאן על "את אשר תשיג ידו" על עני שהעשיר שנתחברו נכסיו ומתרבה הונו, והדברים מתאחדים עם מ"ש בציורו ומכאן את ציורתך, ע"ש: (לוי) שקעוררות. הוא תאר לאזנים, אזנים שקועות בקירות נקלות שקעוררות, והמלה מורכבת מן שקע ומן ערה, שקע יורה על היות האזן שקועה בקירות, וערה יורה להסך שזאפשר לחלו מן הקיר כהקלטה הטעי מקצינותיה, כמו ערו ערו עד היסוד צה (תהלים קל"ז) וכמו ויערו את הארון (ד"ה כ"ד), כי כן הם לריכים להיות לענין טומאת גנעים, אזנים תלושים שחוצרו צננין עיי' טיט, וכדומה לזה אמרו ציקרא רבה שקעוררות שקוע ציאת צאליין לוטיאל, וכמו שגראה מלשון הכתובים שצננין, וחללו את האזנים וגו' ואת היות יקליע מקציני (פי' מ' ותיאל), הרי שמדבר על אזנים תלושים ששקעו בקיר עיי' טיט ועכשיו חזר ומערה אותן מן הקיר, אבל קיר של סלע מעשה ימי בראשית או קירות שהן על פני הקיר או עפר שצקיר אין הנגעים נעמאין בהן, ופי' הכתוב כך הוא, וראה את הנגע והנה הנגע בקירות הצית, כי לפי שלמעלה קחה ונחתי נגע צית ארץ מחמתם, כנגע נראה לי צית (פי' ל"ד וליה) והכל בכלל צין שגראה צקיר או בקורה או צקרקע הצית צין צאצניו צין צעליו צין צעפרו, פי' עתה שהנגע לריך להיות בקירות הצית, ואף לא בכל מה שצקיר חלה כשיראה צקיר שקעוררות ירקרקות או אדמדמות, אזנים שקועים בקירות שיהיו נתקלן ירקרקות או אדמדמות אז יקציר את הצית, ואזן בכל המקרא לשון נקבה כמו והאזן גדולה עפ"י הצאר (בראשית כ"ט), אזנים שלמות (דברים כ"ו), לא תננה אחסון גיית (שמות כ'): ומראהו ששל מן הקיר. מראה האזנים הללו שצבן הנגע ששל מן הקיר; אבל המקרא קשה שהרי כתן סימן ירקרקות או אדמדמות שפי' ירוק שצירוקין ואדום שצאדומים, וצלי ספק התראות הללו נראין שפלות, ומה לורך להטות שיהיה מראהן ששל מן הקיר, אם אינו שפל מן הבגד, גם צנעניות חכמים לא זכרו התנאי הזה, ויראה שאין זה צבתוב תנאי להיות ג"כ שפל מן הקיר, חלה ספור הוא ששתי המראות הללו צהיותן צאצני הצית שלא כמנהגו של עולם יהיה מראהן שפל מן הקיר, והולך לוור כן צצתים ולא צצגדים, לפי שהצגדים אינם מתאמאין בנגעים חלה למר ופשתים לננים לא לצועים צין צדי אדם צין צדי שמים ולכן נזכר בהן מראה הנגע חמיד, אבל הצתים נעמאין בנגעים צין לצועים צדי אדם צין לצועים צדי שמים כמו ששינוי צתוספתא ובהלכות רמז"ם ז"ל (ט"ז פ"ד), ופעמים שהצית לצוע צאחת ממראות חלו, ותאמר איך יוכר הנגע, לכן הודיע הכתוב שהאזנים שצבן הנגע יהיו חמיד מראהן שפל מן הקיר. ורש"י פי' שקעוררות מין אחד מן המראות, וכן אמר הרד"ק שקעוררות פי' שמורות, והה חיימה כי צנענה שנינו (נגעים פ"ג ח') הצתים מייטמאין בשלטה שצעות וצשלטה סימנין צירקק וצאדמדס וצנפסין, ומשקעוררות לא צנה כלום, גם צנעני צגדים לא נאמר חלה והיה הנגע ירקק או אדמדס (פרשה י"ג מ"ט) לא לצוע אחר מוערב צו, וכמו שצנה (שם משנה ז') הצגדים מייטמאין צירקק וצאדמדס וצנפסין ועוד שנינו (נגעים פרק י"א ד') הצגדים מייטמאין צירקק שצירוקין ואם תלך לכן מראה השמרות לא יהיה עוד אדום שצאדומים או ירק שצירוקין, ואם תאמר צצתים לריך גם לשמרות

לשחרות היה לו לשנות דין זה בצמים, ומשנתינו השוה המדה בשתייהן, ועוד אם שקערורות מראה צפ"ע, למה שקערורות ירקרקות כמנחות צנגניה, ואם אינה מראה צפ"ע אלא שחרות מעורב זירקרק או צלמדם ויהיה ענינו כמו שיאמר ה'ועו' (שווארלליך גרין, אדער שווארלליך קאטע) היה ראוי להיות להפך ירקרקות או צלמדות שקערורות שכן דרך לשון העברי וכמו שכתוב בספוק שכלבן צהרת לבנה צלמדות (כ"י): (א) מחוץ לעיר. אמרו צח"כ אחתן מן לעיר ואין אדם מן לכל עיר אלא חלל לעיירות המוקפות חומה כלבד, ע"כ. אחתן מלה יקרה היא דמוילא יוצן שהאצנים המכללים יושלכו, ולזה אמרו צל למעט אדם מלורע, שיהושע קדש כל עיירות ישראל המוקפות חומה ונתן להם קדושות ממנה ישראל, אבל לא קדש העיירות שאינן מוקפות חומה צינני, וצמלורע אמר קדש אל מחוץ למחנה, ודרשין ציה מן למחנה ישראל, ולזה עיירות חומה שנקדשו בקדושת מחנה ישראל לריד להולילו משם, והכי חקן (צמס' כלס פ"ק) עיירות המוקפות חומה מוקדשות חומה (מעיירות הצלתי מוקפות חומה) שמשלמין מחוץ את המלורעים, ולזה אמר כאן דלחתן צל למעט המלורע, שלא נאמר שמשלמין מחוץ גם לעיירות הצלתי מוקפות חומה, כי רק צלמנים המנוגעות נאמר אל מחוץ לעיר דמשמעותו אפילו הצלתי מוקפות חומה ימושע, אבל צלמס מלורע אינו משולח אלא מעיירות המוקפות חומה שהם צמחנה ישראל, עכ"ד צעל קרצן אהרן, וכן כתב הר"ם שם צפ"ק דכלים, וצמ"י הר"ע צרעמורה שם שאין המלורע משלח אלא מעיירות המוקפות חומה חומה ימושע צ"כ; אמנם קשה מאוד מקרא מפורש (ח"צ ז') וארצנה אששים היו מלורעים פתח השער, מועטם צדד יצא מחוץ למחנה מושצו (כמ"ס רש"י שם), הלא עיר שומרון לא נצתה עד ימי עומרי מלך ישראל, ומעדות הכתוב (ח"א ט"ו) ויצן את העיר ויקרא שם העיר אשר צנה ע"ש שער אדוני ההר שומרון, ואמרי' (כנסדרין ק"צ) מפני מה זכה עמרי למלכות מפני שהוסיף כך אחד צא"י שנאמר ויצן את ההר וגו'. וכיון שלא היה צנויה עד זמן רב אשר יהושע לא היו לריכים המלורעים שלות מן לעיר; ואפשר שמועטם זה שנה המחרגם שם צמרגומו שחרגם ויקן את ההר שומרון וצן ית כרכא ללשומרון, וכן ויצן את העיר וצנא ית כרכא, ע"ש. הגה חרגם ונולת ההר כרכא, ע"ה. שיהיה גם לפנים כך אלא שהוא חקקה יוצר, כענין שחמרו (מגילת ד') צלור ואורו וגיה המרשים, ע"ש. ע"י ירמיה (כ"ה) הר המעמית מצי"ע כרכא ומצבלא; (וראיתי ללדניו הגאון מוה"ר ע"י אגור צמקפוחיו למשנה דפ"צ דכלים שהמעורר ע"פ). וצמח לשון הח"כ והמשנה הכ"ל עיירות המוקפות חומה וכ"כ הרמב"ם (פ"ו"ד מו"ט) דין המלורע שיהיה לו מושב לצדו מן לעיר, שנאמר מחוץ למחנה מושצו ודבר זה בעיירות המוקפות חומה צא"י כלבד, וכ"כ הרמב"ם (פ"ז צ"ת הצמירה ה"ג) ולא הוסיפו ענין חומה ימושע צ"כ, ומשמעות הדברים דמכל עיירות המוקפות חומה המלורעים משלמים אף שאינן מוקפות חומה חומה ימושע צ"כ, וזה אחי קדש דמלכים כפסטי": (מא) סביב. סביבות הגנע, צח"כ כדש כן שיקלוק הטוט שסביב אצני הגנע (רש"י) הכי אחי צח"כ ואת הצית יקליע יכול ומצפנים ומצחוף ח"ל מצית, אי מצית יכול מן הקרקע ומן הקירות ח"ל סביב לא אחרתי אלא סביב לגנע, ע"כ. דמלשון ואת הצית משמע כל הצית ומצפנים ומצחוף לכן אמר מצית. שאינו אלא ומצפנים, ומלשון סביב מיעט שם ומצפנים לא יקליע אלא סביב הגנע, והיא דעת רצון דפליגי עלי דרצ"י צמקפחא ואמרו עפר שצין אצן למצתה ונראה לתוך הצית. (כ"כ הרב צקצן אהרן, וע"י רא"ס) לפי"י אין לשכח ואת הצית על הצנין מקום הדירה (הוי"ו) דא"כ דברי המקרא סותרים זה את זה, דמרישא משמעותו כל הצית, ומסיפא רק סביבות הגנע, אלא ואת הצית פירושו החלל הגנעס צכותל על ידי חליטת האצנים, כמו צמים לצריחים, שהטענות החלולים המוקבלים אל תוכם את הצריחים נקרא צמים (לעצמם רויס, געשיין) וכן החלל שצקן למושב הלפור נקרא צית, גם לפור מלאה צית, וצרותיו צית יד, חלל המוכן לקבל היד אל תוכו, צית הצליעה, ועל אותו מקום, ומקנה את ציתה, ככה החלל הגנעס צכותל ע"י חליטת האצנים נקרא צית, שהוא מוכן לקבל אצן אל תוכו ולהתמללות צו ואמר ואת הצית יקליע, כלומר אותו החלל יקליע, ומאחרו חלל לא יקליע כל אצרו עד שנגיע לעצב הצית חולה, כ"א אותו חלק הפונה אל הצית פנימה, על זה אמר מצית, ואמר סביב, כלומר אותו החלל הפנימי יקליע סביב, כל מה שהיה מוקצב לאצן המנוגע, והיינו הטיח שצין אצן למצתה, והוסיפו צרותיו לומר ונראה לתוך הצית, שאין לריד לקלוע מן הטיח שצין אצן למצתה, רק אותו המועט שנראה ממנו תוך הצית, לא מה שנעלם וכסתר וממנו צמנימיותו. הכי הוא יצא לשון המקרא לדעת צרותיו צח"כ לפי מה שפירשם הרב צקצן אהרן. וראיתי להרמב"ם (פ"ו"ד מנערת) שכתב, חולץ את האצנים שצפה הגנע ומקלה העפר אל מחוץ לעיר ואת כל הצית, ע"כ. לא ציאר הרמב"ם כאן חומה מוקלה, אם מכל הצית אם רק מוקצי הגנע, (כמו שהזכיר שם לפני זה קולף מקום הגנע. וצמירשו למשנה דפ"ג דנגעים אמר שם אחת קולף מקום הגנע, ופעם אחת קולף הצית

הבית) יראה ונראה לי' שדעתו שמקלה את כל הבית, כמו שמסיים ועתה את כל הבית, שאם אינו מקלה כלו למה יעית את כלו, שהעיתה אינה אלא צמקוס שהקלה, אומנם לפי' הדבר חמור, איך יהיו דברי הכהנים הסך דברי הכהן שמוצא שאינו קולה אלא סביב הכהן. ודאי' צמקוסה דנעשים פיו ואיתא חסם הכי. עפר שצין אצן למצתה ונראה למוך הבית היה קולף עמו, רבי יוסי דרבי יהודה אומר אף מקרקע הבית היה נוטל את העפר שלם אלצעות שנאמר ואת כל הבית יקליע מצי' סביב, ע"כ, וי"ל מללל אחר ריב"ז אף מקירות הבית, משמע שלא הוסיף אדרבן רק מקרקע, אבל מקירות גם רצון ס"ל לר"ך לקלף, והכי דייק לישנא דאמרי רצון קולף עמו, כלומר עם מה שקולף מקירות הבית קולף עמו גם מה שצין אצן למצתה. ויהיה עיקר פלוגתייהו דריב"ז ורצון צמלת סביב, לרצון סביב מוסב על הכהן, כלומר סביב האנשים המונגעים, וכל קירות הבית הם הם המסבבים את הכהן, לאסוקי קרקעית הבית שהיא מחמת לא יתכן לקרואו סביב הכהן. ולריב"ז מלת סביב מוסב על הבית, וכל מה שנחלל הכותלים אף קרקעיהו בכלל, לכן העתיק ריב"ז רישא דקרא. ולפי' גם דברי הכהן יש לפרש הכי, ובשפתו לא אמרתי אלא סביב לנגע, כונתם לאסוקי מריב"ז דסביב מוסב על הבית, וגם קרקעיהו בכלל, אלא סביב מוסב על הכהן כל מה שמסבב את הכהן והיינו הקירות, וסיפא זו דח"כ שיה' ממש לרישא, כמו דרישא אחריו יכול מנפגים ומצחין ת"ל מצינו, דמנפגין האחד דהיינו צמקוס, והאחד דהיינו הפגיוני נשאר צמיון הקליעה, הכי נמי בסיפא כשאמר יוכל מן הקרקע ומן הקירות ת"ל סביב וגו' אינו מנעט רק האחד דהיינו מן הקרקע, והאחד דהיינו הקירות נשאר צמיון הקליעה, כי הם נקראים סביבות הכהן לא הקרקע לפי' צין להח"כ צין להחוספתה לר"ך להקטת הקירות, אלא לרצון דרצון הוסיפו צין אצן לאצן, ולריב"ז אף הקרקע, ופסק הכהנים כח"כ, לכן כלל מקלה וטח כאחד, וסיים צמח את כל הבית, וממילא מוכן שהעיתה אינה רק צמקוס שהקלה, על פי הדברים האלה אין לנו לריב"ז להוילא לשון המקרא ממשמעותו הפשוט, ולשון צית ככזה מקומו צית דירה כותלי וקירותיו. ע"י רש"י עירובין י"א שכתב ואת הבית יקליע מצינו יקלף עפר הבית סביב הקיר: (בג) אחר וגו' ואחרי וגו'. שיה' המקרא כלצונו לומר אחר ואחרי, להורות על מה שלמדנו דצמיונו דכשהנגע מחר אחר חליה קליעה וטיחה לר"ך נחילה לבית, הוא בכל ענין, צין טיחה החליה הקליעה והטיחה אחר הפסיון צמקוס שני, צין טיחה צמקוס צמקוסה שלישי, כגון צמקוסהו וטחי עמד הכהן צמיונו, דלעולם אין נחילה אלא כנגע המחיר אחר חליה וקליעה וטיחה, צין טיחה החליה צמקוס שני הסמוך להסגר ראשון צין טיחה מופלגת מהסגר ראשון, הגם להורות ע"י צו הכי חרי' לשינוי, אחר ואחרי, שאחד מהם על אחר הסמוך ואחד על אחר המופלג (ע"י צ"ר פ"ד ז'), ולהיות שהחליה והקליעה והטיחה שלשתן כדבר אחד הם, שאין אחד בלתי שנים האחרים, לכן כשגילה המקרא צמקוס מהם על הסמוך וצמקוס על המופלג, ידענו דככולם אין חילוק צין סמוך למופלג: (מד) פשע הכהן. לר"ל כל נגע המחיר צמקוס אחר חליה קליעה וטיחה אע"פ שאין צו פסיון לר"ך נחילה הבית, וקרא אחר פשה; ולכן פירש"י שאין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ועתה את הבית ממוצב עם ואם יצו הכהן, וקרא וצא הכהן והנה פשה מקומו אחר והאכול צמקוס צמקוס (עכ"ל צאורך), וכבר נעץ הכהן אף נחמוך את המקראות צמקוסה חריפה לעקור אותו ממקומו ולקדשו צמקוס אחר, ולטונו קלר וכתום צמקוסה לטון פשה כאן; וי"ל כי כל לטון פסיון הוא חוספת ורצו' הדבר מחמת עצמו, שחוסם עכשיו מרחק מקומו יומר מנה צמקוס חוסם קודם שהתרחם (לנעמהענין), והוא לקיחת מקום חדש נוסף על מקומו הראשון כדך' הלצת הארץ' המריק להתפטר ממקומו ולקלקל ג"כ העור שסביבו, אומנם צמקוסה דילן שמוצב מוציאת נגע חדש על אנשים חדשות, אין מקום לבאר לטון פסיון לענין חוספת ורצו' מחמת עצמו, כ"א לטון חוספת לענין ההכפלה והחזרה (וידערהאלען) כשרש יסף שיטתם גם לענין זה צומן שיהיה הנוסף והחוספת שיהיה זה לזה, כמו ולא אסוקי עוד להכות את כל מי, והיינו חזרת הכאה, ולא יספה שוב עליו, חזרת השנה, יוסף ה' שנית ידו, כלם לטון חזרה ונפילת הדבר שיהיה הנוסף והחוספת, ולפעמים ישמע לטון יסף על המשכת הדבר עוד אחר שכבר פסק, והדבר החוספת משובה מדבר החוספת (פארעפארען), כמו ויוסף עוד לדבר אליו, שלא היה ענין הדבורים שיהיה, שנחלתה אחר חוספת ואח"כ ארבעים לדיקים, ויספתי ליסרה אחת, והיינו יאורים בלתי שיהיה לראשונים, אם יוספים אחריו לשמוע את קול ה'; ומענין חוספת זה שנינו שהחזרה והמשכה יוצא מלת פשה צמקוסה דילן, כי אף שהכהן הראשון חלף ה' לו עם האנשים שנחלתו, מ"מ מלת הבית שנראה צו עתה נגע חדש, הוא חוספת חזרה, והמלצותו עוד הפעם הוא המשכת ענין הנגעית מלת הבית, ואף שהכהן החדש הוא משובה מנגע הראשון צמקוסה, שהראשון היה כשלתה גריטין, והחדש אינו רק כשני גריטין, מ"מ מלת הבית, הוא חוספת חזרה והמשכה, וספיר אחר

אמר עליו קרא פשה הנגע בצית. וכן צפסוק מ"ח והנה לא פשה ענינו לא חזר, וכן לשון ופרח בצית אינו שזה לפריחה האמורה באלהם שהסתחרה הליחה תחת העור ולפניית הגוף, ואמר כך חשבו לחזור אל מלונותו, והנה הוא פריחה מלד הנגע, אמנם כאן שהנגע באצנים אחרות אינו פריחה נגע, אבל הוא פריחה מלד הצית, שחזרת נגע בצית אחר חלילה האצנים הוא אחר על שהצית הוא מוכה בנגעים, לכן אמר ופרח בצית, והוא כענין ופרח מטה אהרן שהענין מלד טעמו הוא פורח וליומן; וקמץ לזה בח"כ דליתא ההם בזה נאמר ופרח ללמד שאפי' פרח מנחש למראה מירקק לאדמדם. או צהפך. וטעם המקרא לפי"ו. אם ישנו הנגע (ופרח) ולומד בצית אחר חלץ האצנים, וזה הכהן וראה (ופשה) וחזר הנגע בצית ונתן אותו, כי כל נגע המחור הוא טומא מוחלט, ואמר (ב' מ"ח) ואם בא יצא הכהן וראה והנה לא (פשה) חזר הנגע כלל בצית אחר הטומא יטהרו כי נרפא בחליה וטיהר; והנה נחפרש כאן דין הצית בפרשה הראשון בחולץ וקולה וטח ונתן לו טעמו ואם חזר טומא, ואם לא חזר טהור, אבל העומד בעניניו בראשון ופרשה בשני לא נחפרש בחזרה דינו, אבל קדון בו ג"ס זו היא ציהא זו היא שיצה לומר שדין הציהא שהיא אמורה בפרק שבע שני קדין הטיהא שהיא אמורה בפרק שבע ראשון, שנשתיהן אם פשה בו חולץ וקולה וטח ונתן לו טעמו, וכן העומד בעניניו בראשון ובשני ופרשה בשלישי לא הוזכר בחזרה, אבל כללד מנ"ס אחרת שאמר ואם בא יצא הכהן שדדון ציהא שלישיית כציהא שניה. והנה הכתובים כמשמעם והמדרכות למדו אותן מנ"ס למשה בענין, ומה שאמר בח"כ בזה הכתוב מדבר, סוף מדבריהם, שירלו להזכיר בכתוב הענין המקובל להם בג"ש, וכן מה שאמר שם אם סופנו לרבות את המחור אפי' שאינו פשה מה ח"ל וזה הכהן וראה והנה פשה הנח לו, לומר שנגיח הכתוב כמשמעותו ונלך אחר המדרש, לא שנעקור הכתוב ממוקומו ונקבענו במקום אחר. וזה הנראה בענין ה' האחר כדי שיהיו דברי חכמים קיימים והוא דבר נאה. ונתקבל: (מה) ונתן את הבית. ולמד שאין הצית מייטמא בנגעים עד שיהיו בו אצנים ועלים ועפר, (ח"כ ומהני נגעים פ"ב מ"ב) כ"ל דלפתחא זו מלות וי"ו הנחלות במלת את, שאם היו כלם צלל וי"ו הייתי מנ"ק כל אחד ואחד לעצמו, דומה אל קח נח את בניו וגו' שאמר עליו שני צנים יש לי וכו', שהצניו בו למאמרים שונים. (עמ"ש וישלח צאנו אל אחיך אל עשו) ומדבוקין כאן אחר וי"ו בכל אחד מהפסוקים, הרי הוא וי"ו המשתק שלשת הפסוקים אל הצית, ורק בהשתתפותם יחד חייב הנחילה אל הצית, ורק באופן זה נוהג בו טומאת נגעים, חולת זה אינו טומא. והרצ בק"א אמר דמיתורא דבצית קרדש הכי, ללא אלטרך למוכתב כלל חלל ונתן את אצניו וגו' דבצית קמייני, אלא ללמד שהצית הוא זה דוקא באצנים ועלים ועפר. וכ"כ המייט שם. ואין זה נראה שאם היה אומר ונתן את אצניו וגו' הייתי אומר שהחיוב לנתן את הפסוקים האלה ולקלקלם קלקול גמור עד שאינם ראויים לשום תשמיש, לכתת האצנים והעלים למלקים קטנים מאלד, ולהדק הטיט היטב עד שיהיה דק כחול, לכן הולך הכתוב לומר ונתן הצית, שאין עיקר המכוון רק לקלקל לורת הצית ושתפדרו חלקיו זה מזה, וכפי האזדמן לבד, בין שיתקלקלו חלקיו הפסוקיים קלקול גמור או לא: (מה) והאומר וגו' והאומר וגו'. לפי הקבלה אין שכיזה האדם בצית המוכה ואלא אכילתו בו היא הגורמת טבילה הבגדים וטומאתם, כי גם שהייתו בו שיעור זמן מוקיים לבדה, גורמת טומאת הבגדים, לאמורי בלא שהם שם רק ילא מיד בזה אין צדיו טומאים, ע"ז אמר והבא אל הצית יטמא, ואין צדיו לריכים בזה רק בשוכב או אוכל בו, דבשנים אלו לריך שהיו זמני, דבין בשכיבה בין באכילה יתמשך בו מזה שעות, ודיבר הכתוב בזהו, דשכיבה ואכילה הם דברים שדרכן של בני אדם לעשות אותם תוך הצית ולהשהות בו זמן מה, והא דכתיב הכתוב ענין הטהי' הזמנים בלשון שכיבה ואכילה כדי ללמד מהם כמות זמן הטהי' זו לטעמות בו צדיו, והוא השכיבה והאכילה, כלומר אכילה שיש בה שכיבה כלומר הפסיקה, כדרך דורות הקדמונים שהיו אוכלים דרך שכיבה מוקפים על גרם השמאלי (כי לשון שכיבה עיקר הוראתו הטומאה, אם מנוחת הטיה שוכב על המטה, אם מנוחה הנפשיית אף שיש בה תנועת הגוף, כמו ושכבתם ואין ומתיר, גם בליה לא שכב לבו, אם מנוחת התועלתית כמנהגם להיות מנוחה על הגרם לאכילה) ושיערו המכונים כמות זמני הפחות, שהי' דרכם לאכול בשכיבה והפסיקה, שהוא מאכל שלם ציגים פת חטים הנאכל בלפתן (ופחות מזה לא הי' דרכם לאכול מוסב ולא הי' חללם כ"א טעמייה בעלמא, ולזה נשתנה אכילה זו משאר כל אכילות שבתורים שישנם בכוית) שאכילת פת חטים בלפתן הוא זמן מועט, לפי שהלחם הטוב בלפתן יתהרר באכילתו ולא ילמד ללעוס אותו שיעור רב, וכן דרך שכיבה והפסיקה נאכל מזה מנאכילה דרך עמידה והולך וזה שנהגו שהיה באכילתו יותר, ופת חטים אין שהי' בה כפחת שיעורים. (ערש"י עירובין ד' א', וצ"י הרמב"ם פ"ג, ומנגעים מ"ט). וראיתי בענין זה דבר ומהיה בדברי הרב צעל ומסנה לנלך (פנ"ז) מנומאת נרעת ה"ו) שכתב ואפי' חמה מנ"ל לרבותיו שאם נכנס והוא לבוש צדיו שלל נטמא הבגדים עד

שטהם הם כדי לחילת פרסם ולעולם אימא לך דכל היכל שנקנסו הנגדים לבית המטבע נמאז הנגדים מיד בין שה' לבית זהם בין שהיו מונחים על כתיפו וטומאתו הוא מדמיו ולא ימאז כל אשר לבית ולכלים שבבית המטבע טומאתם היא מהאי קרא וכליתא דפ' ידיעות הטומאה עלה יז וקרא דמכזי והנא אל הבית ימאז עד הערב דמפומה שאינו מטמא נגדים לאו נגדים שנקנסו עמו מיירי קרא להנאו טומאתם אינה מהם חסם הטומאה אלא מלך עלמם היא הטומאה שריון שנקנסו לבית המטבע נמאז אלא קרא מיירי נגדים מהם חסם חסן לבית והאדם שנקנס נוגע בהם עד שלא פירש ממטמאיו דק"ל דכל אב טומאה שמתמאה נמגע ונמאז אדם הנוגע בו או הנושא טמאה נגדים בשפת גבו ונפשה נפילתו ועושה אותם ראשון לטומאה וכמ"ס רבי דהי' אבות הטומאה פ"ו דין י"ב. ולזה חילטריך קרא לומר להנא אל הבית אינו מטמא נגדים אלא הטומאה נבית למדנו הכתוב שהוא מטמא נגדים כדמכזי והאכל נבית יכנס נגדיו והאי יכנס נגדיו הו' כחמם כיצום פירש ממטמאיו וכמ"ס רבינו דפ"ה ויהי פרה אדומה דין ב' וכבר נאמר כל זה רבי ז"ל דפ"ה המענה דפ"ק דכלים הניא דרבינו מנחם דמים הלכו' אבות הטומאה, הן אחת דלדברי רש"י שכתב דפ"ק דמכזר עלה פ' דכ"מ שנאמר במורה יכנס נגד' אינו מטמא אלא נגדים שהוא לבית זהם אלא שאר נגדים לא, ינאח דמנחם חז"ל דע"כ יכנס נגדיו דמכזי הכא נבי האוכל מיירי נגדים שהוא לבית ומשמע דדוקא נפוש דהיה כדי שיעור לחילת אך אם לא היה לא נמאז וא"כ למדנו מה שחלם הלוזשם מלך אותם מונקל טומאה כל זמן שלא היה, אך התוס' שם דמו דברי רש"י ז"ל וכן כתבו ראשונים ואחרונים לחין הפרס בין נגדים שהוא לבית נגדים שהוא נוגע בהם ונגדיו לאו דוקא ולא אמא למעט אלא אדם וכלי פרס שאינם מקבלים טומאה כי אם מהאז עלמם וכליתא דמכ"ס דפ' שמיני ע"פ וא"כ הדרא קושטא לדמאז וכמ"ס ר"ע, ואני חמם על מניחם, כי יסוד מניחם נבוי' על דברי הרמב"ם בנדריו ופירשו, ומה למד דלשון נגדיו דקרא משמע נמי שאינו לבית זהם, איך לא שם הרב המ"ל עין עיוט על מקור דברי הרמב"ם שהוא מתורת כהנים, דמנ' החם מנין לעשות שאר כלים כנגדים (כלומר שאר כלים שאינו לבית זהם אלא שנוגע בהם מנין שמתמא כמו נגדים שהוא לבית זהם) תלמוד לומר ימאז (כלומר דהר"ל להקדים טומאתו לכנסו ולומר טמא עד הערב ויכנס נגדיו, ומדמאז יכנס נגדיו וטמא, פירשו על טומאת נגדיו, כלומר יכנס נגדיו שה' לבית זה, ומוז' מנגדיו ים עוד דבר אחר שהוא טמא ג"כ מלך גיעתו זו) יכול ימאז אדם וכלי פרס ח"ל נגד, נגד הוא מטמא ואינו מטמא אדם וכלים (שאינו מטמא רק מה שהוא דומה לנגד ולא אדם וכלי). כ"ה לשון המ"ס פ' שמיני פרשה ד' ע"פ יכנס נגדיו וטמא נפוש מנכלתם שמיני י"א כ"ה, ופני נח"כ גם ע"פ יכנס נגדיו וטמא שמיני י"א כ"ה, ומשולט נח"כ ע"פ יכנס נגדיו וטמא י"א כ"ה, ומדמאז נח"כ ע"פ יכנס נגדיו וטמא דכז, מלורע פ"ו ה' (פ"ט ונקרא חסך). וסועתקו דברי המ"ס ח"כ אלו דר"ם פ"ק דכלים מ"ב ונחמדי' נח"כ א' דכ"ב נ"י, וע"ז כתב שם מדקא מרזינן שאר כלים דומי' לאדם וכלי פרס ש"מ דממגע נעלמא מרזינן להו אפ"י שאינו לבית זהם, הנה מנאזר הזה שכולם יחדו לרש"י דנגדיו דקרא פירשו הלוזשם בהם, ואינם מולקים רק על מ"ס דפ"י דלא אנוקסן ש"מאז גם נגדים שאינו לבית זהם, דנאמא מנאזר נח"כ הספך כמנכר דמנצין להו ממלת וטמא. וכיון דלחברר דלית מנא' דפליג דייכנס נגדיו אינו אלא על הלוזשם בהם [כענינו בכל המקומות, כמו וירא את ריח נגדיו, ויקרע את נגדיו, ונגדיו לא יפדום וכדומה לחין מספר שאינם רק כשהם לבושים על האדם, וכן כשהינם מלוושים על האדם רק מיוחדים אליו נקראו ג"כ נגדיו, כמו ולבם את נגדיו, וביצום נגדים כמנאזר נפושם, ע"כ אין הכוונ' להורות על המיוחדים אליו, דנאמא חין חילוק צעומאז בין שהם שלו בין שהם גנוזים או גזולים (כמ"ס הרב מ"ל פ"ה דפרה ה"ב) ח"כ ע"ה כנ"י דנגדיו יורה על הלוזשם בהם] וטומאת נגדים שאינו לבית זהם ושאר כלים מנציו' אחרתא אחי', איך מה זה יכתיבו לומר כדעת הרב מ"ל דייכנס נגדיו דקרא דלין ילא תכלל שאר לשונות לפסוק דוקא על שאינו לבית זהם, כדי להקשות על רבנאמי, כי נוסח להם יותר לפסוק נגדיו כפסוקי שהוא לבית זהם, ומנאזר נח"כ על קרא דלין, אפילו לבית זהם עשרה סריקים ועסוק עשרה פוליינות כולם סחורים עד שיהיה כדי לחילת פרס (עיי' במהרש"א שם ד"ב ט' שכתב, אפ"י דנכלל לא גמרינן טומאת אדם מנגדים, אפסר דליכא חסם טום מיעוטא למעט אדם, ע"כ. במשכילת אבז דהי"א כתב אפסר דליכא דרתי איכא מיעוטא לאדם כמנאזר לה' נח"כ ה"ל). ויש לעורר דזה הרבה ע"ד הרב מ"ל דפ"ה דפרה ה"ב דמה שנתפלג שם עם המהר"י, ואין מקום לזה כאלו לפי המסור במשכילת זו, ועמ"ס דמקום י"א כ"ה: (ג) ובפר' על הבית, י"ל שהוא כמו חסם וביטו נאז ר"ל על אשתי ביתו יכפר, כי נצטיל כמה גופי עניניות הנעשים באים כמנצריך (פ"ו) ובאן במד"ר, ואמרו שם מתחלה הנעשים באים בביתו ואם אינו מואר באים על נגדיו ואם אינו מואר בו באים על גופו, לכן אמר וכפר על הבית: